

**STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW
ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY
BRODNICA**

CZĘŚĆ II - KIERUNKI

Spis treści

1. Kierunki zmian w strukturze przestrzennej gminy oraz w przeznaczeniu terenów, w tym wynikające z audytu krajobrazowego.....	4
1.1. Kierunki zmian w strukturze przestrzennej.....	5
1.2. Kierunki zmian w przeznaczeniu terenów.....	6
2. Kierunki i wskaźniki dotyczące zagospodarowania oraz użytkowania terenów, w tym tereny przeznaczone pod zabudowę oraz tereny wyłączone spod zabudowy.....	11
2.1. Tereny zabudowane - zurbanizowane.....	14
2.2. Tereny predysponowane do zabudowy.....	15
2.3. Tereny aktywizacji gospodarczej.....	16
2.4. Tereny rolne.....	17
2.5. Lasy, użytki zielone, zadrzewienia, użytki ekologiczne.....	18
2.6. Zieleń parkowa.....	20
2.7. Tereny cmentarzy.....	21
2.8. Wody powierzchniowe śródlądowe.....	22
2.9. Tereny wyłączone spod zabudowy.....	23
2.10. Inne ograniczenia w zagospodarowaniu i zabudowie terenów.....	24
3. Obszary oraz zasady ochrony środowiska i jego zasobów, ochrony przyrody, krajobrazu, w tym krajobrazu kulturowego i uzdrowisk.....	24
3.1. Kierunki ochrony środowiska.....	24
3.2. Elementy środowiska przyrodniczego objęte ochroną na podstawie przepisów o ochronie przyrody.....	36
3.3. Uzdrowiska.....	47
3.4. Strategia ochrony środowiska dla gminy Brodnica.....	47
4. Obszary i zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej.....	51
4.1. Ochrona dziedzictwa kulturowego i zabytków.....	53
4.2. Zabytki archeologiczne.....	53
4.3. Strefa ochrony wsi o zachowanym historycznym układzie ruralistycznym.....	53
4.4. Strefa ochrony konserwatorskiej zespołów podworskich i parków dworskich.....	55
4.5. Ochrona obiektów sakralnych.....	56
4.6. Ochrona obiektów architektury i budownictwa.....	57
4.7. Formy ochrony zabytków.....	57
5. Kierunki rozwoju systemów komunikacji i infrastruktury technicznej.....	57
5.1. System komunikacji drogowej.....	58

5.2. Polityka Parkingowa	59
5.3. System komunikacji kolejowej.....	59
5.4. System wodno-kanalizacyjny	60
5.5. System energetyczny	62
5.6. Telekomunikacja.....	65
6. Obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym...	65
7. Obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, zgodnie z ustaleniami planu zagospodarowania przestrzennego województwa i ustaleniami programów, o których mowa w art. 48 ust. 1.....	66
8. Obszary, dla których obowiązkowe jest sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na podstawie przepisów odrębnych, w tym obszary wymagające przeprowadzenia scaleń i podziału nieruchomości, a także obszary przestrzeni publicznej.....	67
9. Obszary, dla których gmina zamierza sporządzić miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, w tym obszary wymagające zmiany przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne	69
10.Kierunki i zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej	71
11.Obszary szczególnego zagrożenia powodzią oraz obszary osuwania się mas ziemnych	73
12.Obiekty lub obszary, dla których wyznacza się w złożu kopaliny filar ochronny.....	73
13.Obszary pomników zagłady i ich stref ochronnych oraz obowiązujące na nich ograniczenia prowadzenia działalności gospodarczej, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 7 maja 1999 r. o ochronie terenów byłych hitlerowskich obozów zagłady (Dz. U. z 2015 r. poz. 2120)	75
14.Obszary wymagające przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji	75
15.Granice terenów zamkniętych i ich stref ochronnych.....	75
16.Obszary funkcjonalne o znaczeniu lokalnym, w zależności od uwarunkowań i potrzeb zagospodarowania występujących w gminie	77
17.Obszary, na których rozmieszczone będą urządzenia wytwarzające energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW.....	77
18.Obiekty handlowe o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m ²	77
19.Uzasadnienie przyjętych rozwiązań oraz synteza ustaleń Studium.....	77

1. Kierunki zmian w strukturze przestrzennej gminy oraz w przeznaczeniu terenów, w tym wynikające z audytu krajobrazowego

Niniejsze Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Brodnica jest kontynuacją polityki przestrzennej przyjętej w uchwale nr XLI/247/2010 z 27 września 2010 r. W maju 2016 r. została opracowana Strategia Rozwoju dla Gminy Brodnica na lata 2016-2025. W opracowaniu tym zostały zidentyfikowane problemy, które stały się podstawą do sformułowania celów polityki przestrzennej gminy. Głównym celem strategicznym na okres realizacji zadań jest solidarne społeczeństwo korzystające z dobrej infrastruktury społecznej i technicznej. W wyznaczonych celach dąży się do stopniowej likwidacji barier i zagrożeń przy jednoczesnym wykorzystaniu szans jakimi dysponuje gmina.

Na kierunki zmian w zagospodarowaniu przestrzennym gminy w szczególności wpływ mają takie czynniki jak środowisko przyrodnicze, dziedzictwo kulturowe, komunikacja oraz infrastruktura techniczna. Czynniki te są ważnymi elementami, które oparte na uwarunkowaniach społecznych, ekonomicznych i środowiskowych warunkują dalszy zrównoważony rozwój przestrzenny gminy.

Głównym celem określenia kierunków zmian w strukturze przestrzennej gminy jest podnoszenie konkurencyjności, atrakcyjności oraz jakości życia mieszkańców przy jednoczesnym zachowaniu równowagi pomiędzy aktywnością gospodarczą, społeczną, a środowiskiem przyrodniczym. Głównymi celami określenia kierunków zmian w strukturze przestrzennej gminy są:

- 1) cele społeczno-gospodarcze – polegające na stworzeniu warunków przestrzennych dążących do podnoszenia jakości życia mieszkańców, poziomu ich wykształcenia, kwalifikacji zawodowych, ograniczenia bezrobocia,
- 2) cele przyrodnicze – polegające na tworzeniu warunków umożliwiających ochronę najbardziej atrakcyjnych oraz terenów cennych przyrodniczo,
- 3) cele związane z infrastrukturą społeczną – polegające na budowie, rozbudowie oraz modernizacji sieci infrastruktury technicznej, co powinno przyczynić się do zwiększenia standardu życia mieszkańców oraz będzie miało pozytywny wpływ na poprawę stanu środowiska przyrodniczego.

Zgodnie z art. 10 ust. 1 pkt 7 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym w studium wyznacza się kierunki zagospodarowania przestrzennego, uwzględniając w szczególności analizy ekonomiczne, środowiskowe i społeczne, prognozy demograficzne, możliwości finansowe wykonania przez gminę sieci komunikacyjnej i infrastruktury technicznej, a także infrastruktury społecznej, służących realizacji zadań własnych gminy oraz bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę.

Studium określa zasady zagospodarowania przestrzennego gminy, jednak granice obszarów funkcjonalno - przestrzennych ściśle nie przesądzają o faktycznej zmianie przeznaczenia tych terenów i o ich zainwestowaniu. Na etapie sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego należy określić dokładne granice oraz funkcje zagospodarowania terenów. Niniejsze opracowanie zawiera generalne zasady planowania i zagospodarowania przestrzennego oraz wytyczne, którymi należy kierować się przy kształtowaniu polityki przestrzennej gminy. W Studium zawarto również nieobowiązkowe postulaty i sugestie, które warto wziąć pod uwagę w kształtowaniu ładu przestrzennego na terenie gminy Brodnica.

Dla województwa kujawsko-pomorskiego nie został dotychczas sporządzony audyt krajobrazowy, o którym mowa w art. 38a ustawy z dnia 27 marca 2003 r., o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

1.1. Kierunki zmian w strukturze przestrzennej

Położenie gminy w bezpośrednim sąsiedztwie miasta powiatowego Brodnica ma istotne znaczenie dla koncentracji zabudowy mieszkaniowej i usługowej. W ostatnich latach można zaobserwować znaczny rozwój tzw. suburbanizacji na przykładzie miejscowości Cielęta, Wybudowanie Michałowo, Szabda, Kruszynki, Podgórz, Moczadła, Kominy oraz Karbowo. W tych miejscowościach silnie rozwinęła się funkcja mieszkaniowa, a co za tym idzie, poprawił się stan infrastruktury technicznej. Rozwój urbanizacji odbywać się będzie przede wszystkim kosztem funkcji rolniczej i częściowo leśnej. Pozostały obszar w części południowo - wschodniej gminy (głównie rejon Przydatki, Gorczenicy, Szczuki Szymkowa, Gortatowa i Sobieszerna), o przewadze urodzajnych użytków rolnych charakteryzuje rozproszona zabudowa zagrodowa, usytuowana głównie wzdłuż istniejących ciągów komunikacyjnych.

Obszar gminy zajmują rozległe przestrzenie formy ochrony przyrody (w szczególności rezerваты przyrody, park krajobrazowy, obszar chronionego krajobrazu, obszary Natura 2000). Wszelkie działania inwestycyjne wymagają na tych obszarach określonych zasad gospodarowania, przeprowadzenia analizy ich wpływu na środowisko i uzgodnienia z odpowiednimi organami, zgodnie z przepisami odrębnymi.

Zmiany w strukturze przestrzennej gminy przede wszystkim winny skupić się na ugruntowaniu dominującego sposobu zagospodarowania oraz uporządkowaniu zasad jego kształtowania. Głównym celem jest kształtowanie przestrzeni podnoszących konkurencyjność, atrakcyjność oraz jakość życia mieszkańców gminy przy jednoczesnym zachowaniu równowagi między aktywnością gospodarczą, społeczną, a środowiskiem przyrodniczym i kulturowym.

Realizacji zadań rozwoju gminy mają służyć zadania zawarte w dokumencie „Strategia rozwoju gminy Brodnica na lata 2016 - 2025”. Cele strategiczne oraz realizowanie założeń rozwoju przełoży się na wzrost poziomu atrakcyjności gminy pod względem jakości życia przy zachowaniu walorów środowiska przyrodniczego i kulturowego oraz podniesienia rangi gminy.

1.2. Kierunki zmian w przeznaczeniu terenów

Rozwój przestrzenny gminy powinien być podporządkowany nadrzędnemu celowi jakim jest poprawa warunków życia mieszkańców. Władze samorządowe powinny dążyć przede wszystkim do zwiększenia średniej powierzchni użytkowej lokali mieszkalnych przypadającej na jednego mieszkańca, a także poprawy dostępności do ośrodków usług publicznych, takich jak administracja, oświata, zdrowie, kultura, sport, ochrona p. pożarowa, wypoczynek, opieka społeczna itp. Przeprowadzone analizy ekonomiczne, środowiskowe i społeczne, a także prognozy demograficzne dają podstawę do sformułowania ogólnych zasad polityki i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy.

Biorąc pod uwagę uwarunkowania, możliwości finansowania przez gminę wykonania sieci komunikacyjnej i infrastruktury technicznej, a także infrastruktury społecznej, służących realizacji zadań własnych gminy oraz bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę, wyodrębniono główne kierunki polityki przestrzennej gminy:

- ochronę obszarów objętych prawnymi formami ochrony przyrody;

- ochronę zasobów przyrody poprzez nadzór nad gospodarką leśną, zalesienie gruntów rolnych, rewitalizację zespołów dworsko – parkowych, bieżącą ochronę obszarów i obiektów prawnie chronionych;
- redukcję zużycia energii cieplnej i elektrycznej poprzez termomodernizację obiektów w celu ochrony powietrza atmosferycznego;
- zwiększenie udziału zużycia energii z odnawialnych źródeł energii;
- podniesienie standardów i rozszerzenie usług opieki medycznej na poziomie lokalnym;
- utrzymanie funkcji rolniczej, rozwój produkcji rolniczej, w tym rolnictwa ekologicznego i rodzinnego przetwórstwa rolno-spożywczego (wyroby regionalne);
- rozwój agroturystyki jako elementu wspomagającego formy uzyskania dodatkowych dochodów poza rolnictwem;
- modernizacja i rozbudowa dróg publicznych;
- rozbudowa i modernizacja sieci infrastruktury wodno-kanalizacyjnej; prowadzenie właściwej gospodarki ściekowej poprzez modernizację istniejącej oczyszczalni ścieków, rozbudowę sieci wodociągowej i kanalizacyjnej, modernizacja ujęć wody, budowę przydomowych i przyzagrodowej oczyszczalni ścieków na terenach o rozproszonej zabudowie;
- właściwą gospodarkę odpadami poprzez selektywną zbiórkę odpadów i dofinansowanie usuwania azbestu;
- ochronę obiektów o walorach kulturowych takich jak: zabytki, zabytki archeologiczne, grodziska;
- koncentracja zabudowy w ramach głównych jednostek osadniczych przy maksymalnym wykorzystaniu istniejącej infrastruktury technicznej poprzez wyznaczenie terenów predysponowanych do zabudowy w ramach granic jednostek o wykształconej strukturze funkcjonalno-przestrzennej oraz terenów przeznaczonych w obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego pod rozwój zabudowy, o których mowa w części Uwarunkowań zagospodarowania przestrzennego gminy.

Na podstawie analizy uwarunkowań i założonych kierunków zagospodarowania przestrzennego na teren Gminy Brodnica wyznacza się następujące strefy funkcjonalno - przestrzenne:

Strefa rolniczo-leśna „R-L”. Jest to największa powierzchniowo strefa, charakteryzuje się wysoką jakością rolniczej przestrzeni produkcyjnej, rozproszoną zabudową zagrodową, wyposażoną w podstawowe media jak wodociągi, elektroenergetyka oraz częściowo kanalizację sanitarną. W strefie postuluje się lokalizacje inwestycji związanych z urządzeniami wytwarzającymi energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW (Odnawialne Źródła Energii - OZE). Na obszarach w tej strefie, powinno dążyć się do utrzymania wysokiego poziomu rolnictwa oraz do ciągłej poprawy konkurencyjności wytwarzanych produktów rolniczych.

W strefie rolniczo-leśnej R-L ustala się następujące kierunki:

- ochronę rolniczej przestrzeni produkcyjnej gruntów ornych wysokich klas bonitacyjnych;
- dopuszcza się realizację nowych siedlisk, zabudowę mieszkaniową, letniskową, usług komercyjnych, zieleni urządzonej, produkcyjną, składów i magazynów na zasadzie kontynuacji zabudowy;
- dopuszcza się realizację inwestycji celu publicznego w szczególności: komunikacja, infrastruktura techniczna, lokalizacja obiektów obronności i bezpieczeństwa państwa;
- dopuszcza się wprowadzenie funkcji agroturystycznej w gospodarstwach rolnych;
- zabudowę realizować, o ile przedsięwzięcie nie wymaga innych rozwiązań, przy głównych ciągach komunikacyjnych, w bezpośrednim sąsiedztwie zabudowy istniejącej oraz infrastruktury technicznej;
- zakaz lokalizacji inwestycji o funkcjach mogących pogorszyć stan środowiska przyrodniczego i wpłynąć negatywnie na jakość produkcji rolniczej;
- zabudowę mogącą wywoływać konflikty przestrzenne i społeczne realizować w sposób ograniczający wzajemne oddziaływanie;
- ustala się zakaz zmniejszania powierzchni zieleni parkowej;
- dopuszcza się prowadzenie działań związanych z poszukiwaniem i rozpoznawaniem złóż kopalin;
- dopuszcza się eksploatację złóż kopalin na terenach rolniczych, gdzie badania geologiczne wykazały obecność takich złóż;
- w przypadku lokalizacji strategicznych inwestycji gminnych przemawiających za zmianą przeznaczenia gruntów leśnych na cele nieleśne, dopuszcza się zmianę takiego przeznaczenia;

- obszary predysponowane do zalesienia obejmują tereny, w których występują gleby o niskiej przydatności dla rolnictwa, z uwagi m.in. na słabą jakość gleb, spadki terenu przekraczające 12%;
- na terenach leśnych obowiązuje pozostawienie w dotychczasowym użytkowaniu z jednoczesnym dopuszczeniem wprowadzenia zagospodarowania rekreacyjnego tj. leśne ścieżki przyrodnicze, trasy rowerowe, urządzenia turystyczne, strzelnica itp.;
- dopuszcza się zalesienia na terenach rolniczych zgodnie z przepisami odrębnymi, przy czym należy ograniczyć zalesienia w sąsiedztwie terenów lokalizacji odnawialnych źródeł energii;
- dopuszcza się lokalizację inwestycji z zakresu produkcji energii z odnawialnych źródeł energii takich jak: biogazownie, elektrownie na biomasę, elektrownie wiatrowe, panele fotowoltaiczne - określenie szczegółowych granic nastąpi na etapie sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego;
- dla obiektów zabytkowych lub o wartościach kulturowych wyznacza się obowiązek rewaloryzacji według wymogów wynikających z ochrony wartości zabytkowych i kulturowych przede wszystkim utrzymanie lub uczytelnienie kompozycji założeń, w tym poprzez ochronę i pielęgnację drzewostanu oraz zachowanie lub renowację cennych historycznie obiektów.

Strefa inwestycyjno-osadnicza „I-O”. Strefę tworzą tereny istniejącej i planowanej zabudowy mieszkaniowo-usługowej oraz zabudowy produkcyjno-usługowej. Strefa charakteryzuje się intensywną zabudową o różnej funkcji z przeważającym udziałem terenów zurbanizowanych, obejmująca przede wszystkim zwartą zabudowę osadniczą poszczególnych miejscowości. Strefą tą obejmuje się w szczególności obszary miejscowości: Karbowo, Cielęta, Gorczenica, Szabda, Szczuka, Moczadła, Szymkowo, Gortatowo. Granice jednostek zostały wyznaczone w oparciu o wykształconą zwartą strukturę funkcjonalno-przestrzenną oraz obowiązujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego. Miejscowości te cechuje największa liczba ludności, zwarty układ zabudowy zlokalizowany przy głównych ciągach komunikacyjnych z dobrze rozwiniętą infrastrukturą techniczną (kanalizacyjną, wodociągową, energetyczną). W miejscowościach tych zlokalizowane są najważniejsze obiekty takie jak: zabytkowe kościoły, ośrodki oświaty, boiska sportowe, świetlice wiejskie, ochotnicze straże pożarne, małe obiekty handlowe oraz zakłady produkcyjne.

W strefie inwestycyjno-osadniczej I-O ustala się następujące kierunki:

- obszar istniejącej i planowanej zabudowy mieszkaniowej, zabudowy zagrodowej, letniskowej, usług komercyjnych, usług publicznych, usług sportu i rekreacji, zieleni urządzonej, zabudowy produkcyjnej, składów i magazynów, obiektów infrastruktury technicznej i komunikacji;
- zabudowę należy realizować przy głównych ciągach komunikacyjnych poprzez dogęszczanie istniejącej struktury, na terenach predysponowanych do zabudowy;
- zabudowę realizować biorąc pod uwagę zasady ładu przestrzennego oraz zrównoważonego rozwoju;
- zabudowę mogącą wywoływać konflikty przestrzenne i społeczne realizować w sposób ograniczający wzajemne oddziaływanie.

Strefa przyrodniczo-ekologiczna „P-E”. Strefa znajduje się w południowo-zachodniej, północnej i wschodniej części gminy. Na północy sięga do granicy z gminą Brzozie i obejmuje obszar Brodnickiego Parku Krajobrazowego, na wschodzie obejmuje obszar Natura 2000 Dolina Drwęcy i sięga do granicy z gminą Bobrowo, na wschodzie obejmuje Rezerwat Jar Grądowy Cielęta, Rezerwat Dolina Drwęcy i sięga do granicy z gminą Bartniczka. Przez cały obszar strefy przebiega korytarz ekologiczny dla migracji dużych ssaków (KPnC), łączący Puszcę Białowieską (na wschodzie - granica z Białorusią) z Parkiem Narodowym Ujście Warty (na zachodzie - granica z Niemcami). Północno wschodnią część gminy obejmują tereny Korytarza ekologicznego Lasy Brodnickie (KPnC - 13D) oraz zachodnią Dolina Drwęcy (KPnC-13E).

Strefa przyrodniczo – ekologiczna to najbardziej cenny przyrodniczo teren w gminie ze względu na występowanie terenów chronionych na podstawie ustawy o ochronie przyrody. Strefa ta charakteryzuje się znacznymi przestrzennie kompleksami leśnymi, wysoką jakością rolniczej przestrzeni produkcyjnej, rozproszoną zabudową zagrodową, wyposażoną w podstawowe media jak wodociągi, elektroenergetyka oraz częściowo kanalizację sanitarną.

W strefie przyrodniczo-ekologicznej P-E ustala się następujące kierunki:

- ochronę rolniczej przestrzeni produkcyjnej gruntów ornych wysokich klas bonitacyjnych;
- zachowanie naturalnego krajobrazu;

- zakaz lokalizacji inwestycji o funkcjach mogących pogorszyć stan środowiska;
- zakaz lokalizacji zabudowy mogącej negatywnie oddziaływać na cele i przedmioty ochrony obszarów Natura 2000,
- dopuszcza się możliwość zalesienia gruntów o niskiej przydatności rolniczej poza terenami występowania chronionych siedlisk przyrodniczych na obszarach Natura 2000 oraz ptaków stanowiących przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 Bagienna Dolina Drwęcy;
- ochronę przed osuszaniem gruntów ze względu na chronione gatunki ptaków;
- prowadzenie działań ochronnych w odniesieniu do ochrony ptaków wg Planu Zadań Ochronnych obszaru Natura 2000 Bagienna Dolina Drwęcy oraz w odniesieniu do ochrony siedlisk obszaru Natura 2000 Dolina Drwęcy;
- obszary istniejące o rozproszonej zabudowie zagrodowej w gospodarstwach rolnych, hodowlanych i ogrodniczych, zabudowy obsługi produkcji w gospodarstwach rolnych, hodowlanych, ogrodniczych oraz gospodarstwach leśnych i rybackich, usług publicznych, usług sportu i rekreacji, obiektów infrastruktury technicznej i komunikacji, wód powierzchniowych, lasów.

Podział obszaru gminy na strefy funkcjonalno-przestrzenne stanowi podstawy rozwoju przestrzennego, kształtowania struktur przestrzennych oraz służy kształtowaniu i prowadzeniu polityki przestrzennej na obszarze gminy.

2. Kierunki i wskaźniki dotyczące zagospodarowania oraz użytkowania terenów, w tym tereny przeznaczone pod zabudowę oraz tereny wyłączone spod zabudowy

Przy ustalaniu nowych obszarów przeznaczonych pod zabudowę należy wziąć pod uwagę istniejącą sieć osadniczą gminy i dążyć do jej uzupełnienia, zagęszczenia maksymalnie ograniczając zabudowę rozproszoną. W pierwszej kolejności pod zabudowę powinny być przeznaczone tereny niezabudowane położone w sąsiedztwie obecnej zabudowy, zlokalizowane przy istniejących ciągach komunikacyjnych i w otoczeniu miasta Brodnica z dobrym dostępem do infrastruktury technicznej.

W studium określono strefy funkcjonalno-przestrzenne, dla których wyznacznikiem są istniejące uwarunkowania, zagospodarowanie terenu oraz struktury przestrzenne. Priorytetem racjonalnego i zrównoważonego rozwój, w każdej strefie powinny

być miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, których granice winny być uszczegółowione na etapie podejmowania uchwał intencyjnych. Granice planów winny pokrywać się z granicami stref, bądź stanowić ich część. Dopuszcza się korektę tych granic w oparciu o naturalne elementy przestrzeni takie jak drogi, elementy przyrodnicze itp. Zasadne jest powiększenie strefy w oparciu o przesłanki ekonomiczne, racjonalny i zrównoważony rozwój miejscowości z wykorzystaniem istniejącej infrastruktury technicznej, do której może zostać przyłączona planowana zabudowa. Przy zmianach użytkowania terenów i wprowadzaniu nowej zabudowy, należy szczególnie zwrócić uwagę na ład przestrzenny i intensyfikować zabudowy tak, aby tworzyła ona spójne i harmonijne układy urbanistyczne. Zaleca się wprowadzenie w nich także znacznego udziału powierzchni biologicznie czynnej.

Sporządzenie planów miejscowych obejmujących grunty klasy I-III wymaga uzyskania zgody właściwego ministra. W Studium wyznaczono strefy funkcjonalno-przestrzenne obejmujące między innymi tereny gruntów rolnych klasy III z przeznaczeniem pod funkcje nierolnicze, dla których na tym etapie nie sposób przewidzieć, czy minister wyda zgodę na wyłączenie tych gruntów z produkcji rolniczej.

Celem Studium nie jest jednoznaczne określenie granic pomiędzy terenami funkcjonalnymi, pomimo, że granice te wyznaczone zostały poprzez zróżnicowane oznaczenia graficzne dla poszczególnych funkcji terenów. To na etapie przystąpienia do sporządzania planu miejscowego lub w czasie jego sporządzania należy precyzyjnie określić wszystkie granice określone w niniejszym dokumencie, w skali sporządzanego projektu planu miejscowego, w oparciu o aktualne warunki wynikające z analizy dotyczącej zasadności przystąpienia do sporządzenia planu oraz z ustalonego niezbędnego zakresu prac planistycznych i uzasadnienia do uchwały o przystąpieniu do sporządzenia planu miejscowego. Mapy do studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego zostały opracowane w skali 1:10 000 i nie zawierają one wszystkich oznaczeń graficznych, o których mowa w części tekstowej do studium. W związku z tym, informacje zawarte w tekście do studium, nie w każdym przypadku zostały graficznie odzwierciedlone na mapach.

Zdefiniowana w Studium funkcja wiodąca (kierunkowa), powinna być traktowana w planie miejscowym jako funkcja podstawowa, dopuszcza się na poziomie planu

miejscowego wzbogacenie jej o funkcje uzupełniające, niezbędne dla pełnej realizacji kierunku zagospodarowania wyznaczonego w studium.

Należy uznać za nienaruszenie ustaleń studium przez ustalenia planu miejscowego (zgodność ustaleń planu miejscowego ze studium), jeżeli:

- w planie miejscowym, funkcje nie związane z dominującą funkcją kierunkową określoną przez Studium będą mogły być ustalane na maksimum 30% terenu wskazanego w Studium, nie wliczając w to tereny infrastruktury technicznej i tereny zieleni ogólnodostępnej, pod warunkiem że nie będą powodowały ograniczeń lub uciążliwości w zagospodarowaniu sąsiednich terenów będących w zgodzie z funkcją wyznaczoną w Studium;
- w planie miejscowym można podtrzymać faktyczne sposoby zagospodarowania terenu (istniejące funkcje terenów i obiektów), które są odmienne od funkcji wskazanych w studium określonych jako wiodące funkcje kierunkowe, przy czym utrzymanie dotychczasowych funkcji w planie miejscowym nie jest dopuszczalne w sytuacji kolizji z przewidzianymi w Studium inwestycjami celu publicznego;
- granice terenów funkcjonalnych mają charakter orientacyjny i w przypadku opracowania planu miejscowego mogą one ulec przesunięciu do 50 m, w celu dostosowania do aktualnego lub przyszłego zagospodarowania terenu określonego w planie oraz biorąc pod uwagę podziały geodezyjne działek;
- w przypadku nie uzyskania zgody ministra na wyłączenie gruntów klasy I-III z użytkowania rolniczego należy grunty te pozostawić w dotychczasowym zagospodarowaniu mimo, iż ze Studium wynika inny kierunek przeznaczenia i użytkowania tych terenów. Jeżeli dane grunty klasy I-III nie uzyskają odpowiedniej zgody ministra wówczas kierunki wyznaczone w Studium dla tego terenu nie obowiązują i należy uważać teren pozostawiony z dotychczasowym sposobem zagospodarowania za zgodny ze Studium.

Ponadto w planie miejscowy można określić inne parametry i wskaźniki zabudowy, niż te wyznaczone w Studium, o ile zostanie to odpowiednio uzasadnione w materiałach planistycznych, które zamieszcza się wraz z wnioskami wynikającymi z ich analiz, w teczce dokumentującej prace planistyczne.

Na terenie gminy wyznacza się następujące główne kierunki dotyczące zagospodarowania oraz użytkowania terenów:

- teren zabudowany- zurbanizowany,
- teren predysponowany do zabudowy,
- teren aktywizacji gospodarczej,
- teren rolny,
- las,
- użytek zielony,
- zadrzewienie,
- użytek ekologiczny,
- woda powierzchniowa śródlądowa.

2.1. Tereny zabudowane - zurbanizowane

Tereny zabudowane - zurbanizowane - obejmują tereny istniejącej zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, wielorodzinnej, zagrodowej, letniskowej, usług komercyjnych, usług publicznych, tereny sportu i rekreacji, produkcyjnej (rolniczej i pozarolniczej), składów i magazynów, obiektów infrastruktury technicznej. Tereny te obejmują w szczególności centralne obszary wsi, tworzą jednolitą strukturę funkcjonalno-przestrzenną. Na obszarze tym zlokalizowane są usługi i instytucje obsługujące gminę Brodnica.

Zasady zagospodarowania oraz użytkowania terenów:

- istniejący układ zabudowy poszczególnych ośrodków powinien być poddany szczegółowej analizie pod względem wartości kompozycyjnej w celu zachowania, wzbogacenia lub odtworzenia;
- możliwość rozbudowy lub adaptacji istniejącej zabudowy oraz budowy nowych obiektów w ramach nieruchomości;
- budynki powinny nawiązywać formą architektoniczną oraz kolorystyką do sąsiedniej zabudowy;
- rozwiązania układów zabudowy powinny być oparte na kształtowaniu przestrzeni w dostosowaniu go do charakteru wiejskiego, z dużym udziałem zieleni;
- dla terenów wykorzystywanych rolniczo dopuszcza się podtrzymanie dotychczasowego rolniczego sposobu użytkowania terenu;

- dopuszcza się realizację drobnej produkcji, która swym oddziaływaniem nie wykracza poza granice działki, na której jest realizowana oraz nie stoi w sprzeczności z sąsiednią zabudową;
- rozwiązania układów zabudowy produkcyjnej i usługowej powinny być oparte na nowoczesnym kształtowaniu przestrzeni;
- w przypadku występowania terenów mieszkaniowych w bezpośrednim sąsiedztwie zabudowy produkcyjnej i usługowej nakazuje się wprowadzić odpowiedni bufor zieleni;
- w terenach zlokalizowanych w bezpośrednim sąsiedztwie parków i zespołów podworskich zakazuje się lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, dla których sporządzenie raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko jest obowiązkowe w rozumieniu przepisów odrębnych;

Wskaźniki zagospodarowania terenów:

- minimalna powierzchnia zabudowy – 5%, maksymalna powierzchnia zabudowy - 70%;
- minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej do powierzchni działki budowlanej – 10%, maksymalny udział powierzchni biologicznie czynnej do powierzchni działki budowlanej - 80%.

2.2. Tereny predysponowane do zabudowy

Tereny predysponowane do zabudowy – obejmują tereny o wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej, stanowią dogęszczenie, uzupełnienie już istniejącej zabudowy lub także tereny niezagospodarowane wskazane w studium do zabudowy. W granicach tych terenów preferuje się zabudowę mieszkaniową jednorodzinną, wielorodzinną, zagrodową, rekreacji indywidualnej, usług komercyjnych, usług publicznych, tereny sportu i rekreacji, produkcyjną (rolniczą i pozarolniczą), składy i magazyny, obiekty infrastruktury technicznej.

Zasady zagospodarowania oraz użytkowania terenów:

- istniejący układ zabudowy poszczególnych ośrodków powinien być poddany szczegółowej analizie pod względem wartości kompozycyjnej w celu zachowania, wzbogacenia lub odtworzenia;

- możliwość rozbudowy lub adaptacji istniejącej zabudowy oraz budowy nowych obiektów w ramach nieruchomości;
- budynki powinny nawiązywać formą architektoniczną oraz kolorystyką do sąsiedniej zabudowy;
- rozwiązania układów zabudowy powinny być oparte na kształtowaniu przestrzeni w dostosowaniu go do charakteru wiejskiego, z dużym udziałem zieleni;
- dla terenów wykorzystywanych rolniczo dopuszcza się podtrzymanie dotychczasowego rolniczego sposobu użytkowania terenu;
- dopuszcza się realizację drobnej produkcji, która swym oddziaływaniem nie wykracza poza granice działki, na której jest realizowana oraz nie stoi w sprzeczności z sąsiednią zabudową;
- rozwiązania układów zabudowy produkcyjnej i usługowej powinny być oparte na nowoczesnym kształtowaniu przestrzeni;
- w przypadku występowania terenów mieszkaniowych w bezpośrednim sąsiedztwie zabudowy produkcyjnej i usługowej zaleca się wprowadzić odpowiedni bufor zieleni;
- w terenach zlokalizowanych w bezpośrednim sąsiedztwie parków i zespołów podworskich zakazuje się lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, dla których sporządzenie raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko jest obligatoryjne w rozumieniu przepisów odrębnych;

Wskaźniki zagospodarowania terenów:

- minimalna powierzchnia zabudowy – 5%, maksymalna powierzchnia zabudowy - 60%,
- minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej do powierzchni działki budowlanej – 10%, maksymalny udział powierzchni biologicznie czynnej do powierzchni działki budowlanej - 40%.

2.3. Tereny aktywizacji gospodarczej

Tereny aktywizacji gospodarczej zostały wyznaczone w oparciu o istniejące zainwestowanie oraz w oparciu o obowiązujące plany miejscowe. Zlokalizowane zostały w szczególności w miejscowościach: Gorczenica, Karbowo, Kominy, Mszano, Wybudowanie Michałowo, Podgórz, Szabda z uwagi na istniejące zakłady produkcyjne oraz w terenach ze względu na przeznaczenie wynikające z obowiązujących planów miejscowych. Tereny

te wyznaczono, jako obszary predysponowane do rozwoju inwestycyjnego, zwłaszcza funkcji przemysłowej.

Zasady i wskaźniki zagospodarowania oraz użytkowania terenów:

- teren zabudowy produkcyjnej, składów i magazynów, usług, obiektów infrastruktury technicznej i komunikacyjnej, w tym również instalacje paneli fotowoltaicznych,
- dopuszcza się realizację infrastruktury technicznej nie związanej z podstawową funkcją terenu.

Wskaźniki zagospodarowania terenów:

- minimalna powierzchnia zabudowy – 10%, maksymalna powierzchnia zabudowy - 65%,
- minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej do powierzchni działki budowlanej – 10%, maksymalny udział powierzchni biologicznie czynnej do powierzchni działki budowlanej - 30%.

2.4. Tereny rolne

Grunty rolne (w tym grunty klasy III) występują na terenie południowej i wschodniej części gminy, charakteryzują się wysoką jakością rolniczej przestrzeni produkcyjnej. Na tym obszarze prowadzona jest produkcja roślinna, oprócz której rozwija się także przemysł spożywczo-rolniczy oraz hodowlan: bydła, trzody chlewnej i drobiu. Na terenie gruntów rolnych występuje zabudowa zagrodowa oraz mieszkaniowa jednorodzinna.

Zasady i wskaźniki zagospodarowania oraz użytkowania terenów:

- dopuszcza się prowadzenie agroturystyki w ramach istniejącej i planowanej zabudowy;
- dopuszcza się zabudowę zagrodową związaną z produkcją rolniczą;
- dopuszcza się zabudowę mieszkaniową jako kontynuację zabudowy sąsiedniej o tożsamym przeznaczeniu;
- dopuszcza się możliwość zalesienia gruntów o niskiej przydatności rolniczej poza terenami występowania chronionych siedlisk przyrodniczych na obszarach Natura 2000 oraz ptaków stanowiących przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 Bagienna Dolina Drwęcy;

- do zalesiania należy przeznaczać grunty rolne najniższych klas bonitacyjnych, tworzących zwarte kompleksy leśne;
- nie należy przeznaczać pod zalesienie niewielkich działek położonych w znacznej odległości od istniejących kompleksów leśnych;
- dopuszcza się eksploatację złóż kopalin pospolitych - należy pamiętać o przestrzeganiu przepisów szczegółowych w tym ustawy prawo geologiczne i górnicze. Uzyskanie koncesji na wydobycie kopalin może wiązać się z koniecznością opracowania na dany teren miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego;
- dopuszcza się lokalizację inwestycji z zakresu produkcji energii z odnawialnych źródeł energii takich jak: biogazownie, elektrownie na biomasę, elektrownie wiatrowe, panele fotowoltaiczne; określenie szczegółowych granic nastąpi na etapie sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego;
- po przeprowadzeniu stosownej analizy przestrzennej oraz tej wymaganej przepisami szczegółowymi, dopuszcza się lokalizację nowego terenu cmentarza.

Wskaźniki zagospodarowania terenów:

- minimalna powierzchnia zabudowy – 5%, maksymalna powierzchnia zabudowy - 50%,
- minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej do powierzchni działki budowlanej – 5%, maksymalny udział powierzchni biologicznie czynnej do powierzchni działki budowlanej - 70%.

Dla urządzeń obiektów związanych z odnawialnymi źródłami energii:

- minimalna powierzchnia zabudowy – 5%, maksymalna powierzchnia zabudowy - 80%,
- minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej do powierzchni działki budowlanej – 5%, maksymalny udział powierzchni biologicznie czynnej do powierzchni działki budowlanej - 20%.

2.5. Lasy, użytki zielone, zadrzewienia, użytki ekologiczne

Lasy, użytki zielone, zadrzewienia i użytki ekologiczne należy pozostawić w dotychczasowym użytkowaniu z możliwością zagospodarowania rekreacyjnego, jeśli pozwalają na to przepisy odrębne, w formie leśnych ścieżek edukacji przyrodniczej, tras rowerowych, tablic informacji przyrodniczej oraz miejsc przeznaczonych do wypoczynku.

Lasy na terenie gminy są rozmieszczone nierównomiernie. Większe kompleksy leśne znajdują się przede wszystkim w dolinie Drwęcy w rejonie Karbowa, Nowego Dworu i Cieląt oraz w rejonie Szabdy, Mszana i Niewierza. Kompleksy leśne znajdują się także na zachodnim brzegu jeziora Niskie Brodno oraz w rejonie wsi Kominy. Użytki zielone oraz zadrzewienia występują wyspowo na terenie całej gminy. Użytki ekologiczne występują głównie w północnej oraz wschodniej części gminy, w większości w towarzystwie lasów.

Zasady i wskaźniki zagospodarowania oraz użytkowania terenów:

- tereny należy użytkować zgodnie z zasadami wynikającymi z przepisów odrębnych;
- w sposób szczególny należy objąć ochroną siedliska chronione i siedliska roślin i zwierząt stanowiące przedmioty ochrony obszarów Natura 2000;
- w terenach ustala się zakaz zabudowy kubaturowej za wyjątkiem lasów, w których dopuszcza się zabudowę związaną z prowadzeniem gospodarki leśnej, rekreacją i wypoczynkiem (funkcja usługowa: w szczególności ośrodki wypoczynkowe, hotele w tym również funkcje związane ze sportem) – pod warunkiem uzyskania stosownych zgód na przeznaczenie gruntów na cele nieleśne;
- dopuszcza się lokalizację obiektów związanych z rekreacją i wypoczynkiem;
- dopuszcza się lokalizację infrastruktury technicznej;
- na gruntach leśnych po przeprowadzeniu stosownej analizy przestrzennej oraz tej wymaganej przepisami szczegółowymi, dopuszcza się lokalizacje nowego terenu cmentarza – pod warunkiem uzyskania stosownych zgód na przeznaczenie gruntów na cele nieleśne;
- zakaz grodzienia terenu za wyjątkiem ogrodzeń związanych z prowadzeniem gospodarki leśnej.

Wskaźniki zagospodarowania terenów:

- minimalna powierzchnia zabudowy – 1%, maksymalna powierzchnia zabudowy - 10%;
- minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej do powierzchni działki budowlanej – 60%, maksymalny udział powierzchni biologicznie czynnej do powierzchni działki budowlanej - 90%.

2.6. Zieleń parkowa

Zieleń parkowa obejmuje zieleń urządzoną w formie parku, towarzysząca w większości pałacom i dworom podlegającym ochronie konserwatorskiej. Na terenie zieleni parkowej dopuszcza się małą architekturę, komunikację oraz infrastrukturę techniczną.

W skład wyznaczonych obszarów wchodzi obiekty budowlane związane historycznie z funkcjonowaniem parku, w tym w szczególności budynki, stawy wraz z urządzeniami hydrotechnicznymi, elementy małej architektury oraz niezbędna infrastruktura techniczna. W ramach terenów występują także takie, które wymagają dużych uzupełnień lub też całkowitego odtworzenia na podstawie odpowiednich badań, w uzgodnieniu z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.

Zasady zagospodarowania oraz użytkowania terenów:

- zakaz zabudowy dla obiektów nie związanych z funkcjonowaniem parku;
- granice parku do ustalenia / odtworzenia na podstawie odpowiednich badań;
- zakaz zmniejszania powierzchni parków;
- nakaz rewaloryzacji według wymogów wynikających z ochrony wartości zabytkowych i kulturowych przede wszystkim utrzymanie lub ucytelnienie kompozycji założeń, w tym poprzez ochronę i pielęgnację drzewostanu oraz zachowanie lub renowację cennych historycznie obiektów;
- dopuszcza się modernizację istniejących i realizację nowych obiektów o charakterze architektury ogrodowej;
- zakaz lokalizacji przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oraz potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko (w rozumieniu przepisów odrębnych);
- dopuścić tereny cmentarzy poza terenami objętymi ochroną na podstawie przepisów odrębnych, po przeprowadzeniu stosownej analizy przestrzennej oraz tej wymaganej przepisami szczegółowymi.

Wskaźniki zagospodarowania terenów:

- minimalna powierzchnia zabudowy – 5%, maksymalna powierzchnia zabudowy - 10%;
- minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej do powierzchni działki budowlanej – 50%, maksymalny udział powierzchni biologicznie czynnej do powierzchni działki budowlanej - 90%.

2.7. Tereny cmentarzy

Teren cmentarzy obejmuje zarówno cmentarze czynne i nieczynne.

Zasady zagospodarowania oraz użytkowania terenów:

- nie wskazuje się nowych terenów pod cmentarz, realizacja pochówków ciał w granicach istniejących cmentarzy;
- nowe tereny przeznaczone pod pochówek ciał należy wyznaczać w oparciu o przyległe tereny sąsiednie (rozbudowa istniejących cmentarzy) lub na terenach rolnych w strefie R-L i w strefie P-E na terenach leśnych, parkach - po przeprowadzeniu stosownej analizy przestrzennej oraz tej wymaganej przepisami szczegółowymi (obowiązek rozpoznania środowiska gruntowo - wodnego w ramach opracowywania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego);
- zachowanie istniejących cmentarzy jako trwałego i nienaruszalnego elementu tożsamości historyczno – kulturowej gminy;
- zabronione jest sytuowanie wszelkich obiektów budowlanych i urządzeń tymczasowych, które nie są ściśle związane lub kolidują z podstawową funkcją terenu;
- dopuszcza się realizację urządzeń infrastruktury technicznej (np. energia elektryczna, wodociągi, kanalizacja) przy granicy terenu; proponuje się dostosować realizowane elementy zagospodarowania skalą, jakością i charakterem do pełnionych funkcji, krajobrazu, architektury istniejącego i planowanego otoczenia;
- dopuszcza się zabudowę o charakterze architektury ogrodowej, związanej z podstawową funkcją terenu (kaplice) oraz związanych z funkcją komunikacyjną (schody, ścieżki) a także ogrodzenia oraz inne obiekty związane z prawidłowym funkcjonowaniem cmentarza, a także usługi nieuciążliwe w zakresie handlu;
- dla obiektów zabytkowych lub o wartościach kulturowych wyznacza się obowiązek rewaloryzacji według wymogów wynikających z ochrony wartości zabytkowych i kulturowych przede wszystkim utrzymanie lub uczytelnienie kompozycji, w tym poprzez ochronę i pielęgnację drzewostanu oraz zachowanie lub renowację obiektów architektury cmentarnej;
- dla cmentarzy czynnych obowiązek utrzymania stref sanitarnych i obowiązujących w niej zakazów zgodnie z przepisami odrębnymi.

Wskaźniki zagospodarowania terenów:

- minimalna powierzchnia zabudowy – 1%, maksymalna powierzchnia zabudowy - 10% (wskaźnik nie dotyczy terenu przeznaczonego na pochówek);
- minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej do powierzchni działki budowlanej – 10%, maksymalny udział powierzchni biologicznie czynnej do powierzchni działki budowlanej - 30%.

2.8. Wody powierzchniowe śródlądowe

Tereny wód obejmują wody powierzchniowe śródlądowe, rzeki, rowy i kanały melioracyjne (nie wyznaczone na rysunku studium).

W granicach Obszaru Chronionego Krajobrazu Dolina Drwęcy oraz Brodnickiego Parku Krajobrazowego zgodnie z przepisami odrębnymi występuje zakaz zabudowy. Zakaz dotyczy budowania nowych obiektów budowlanych w strefie 100 m od linii brzegów rzek, jezior i innych naturalnych zbiorników wodnych oraz zasięgu lustra wody w sztucznych zbiornikach wodnych usytuowanych na wodach płynących przy normalnym poziomie piętrenia określonym w pozwoleniu wodnoprawnym, o którym mowa w art. 389 pkt 1 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. - Prawo wodne - z wyjątkiem obiektów służących prowadzeniu racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej lub rybackiej. W stosownej uchwale sejmiku województwa kujawsko - pomorskiego dotyczącej w/w obszarów, zakazy te zostały przedstawione szczegółowo i są na bieżąco aktualizowane. Zgodnie z uchwałą dla Obszaru Chronionego Krajobrazu Dolina Drwęcy tereny położone przy południowo - wschodniej części jeziora Niskie Brodno (tereny przy ulicy Wczasowej) oraz tereny na północny - zachód od jeziora Ostrów (po północnej stronie dawnej linii kolejowej), posiadają odstępstwa od części zakazów. Odstępstwa te pojawiają się sukcesywnie, co jakiś czas, dla wybranych części obszaru chronionego krajobrazu w nowelizowanej uchwale sejmiku województwa kujawsko - pomorskiego.

W przypadku zadań dotyczących budowy urządzeń melioracyjnych oraz konserwacji, modernizacji i odbudowy urządzeń wodnych, rowów i przepustów konieczne jest rozpoznanie zasobów biotycznych przed przystąpieniem do prac, ponieważ niewłaściwie przeprowadzone, mogą zagrozić gatunkom chronionym lub cennym siedliskom.

Zasady zagospodarowania oraz użytkowania terenów:

- istniejące wody powierzchniowe, rzeki, rowy i kanały melioracyjne do zachowania;
- dopuszcza się przebudowę istniejących lub budowę nowych urządzeń i obiektów służących gospodarce wodnej;
- zakaz grodzenia terenów wód na całej ich długości za wyjątkiem ogrodzeń technicznych lub ze względów bezpieczeństwa;
- należy zapewnić swobodny dojazd do terenów wód w celu możliwości przeprowadzenia prac konserwacyjno-remontowych.

2.9. Tereny wyłączone spod zabudowy

W gminie Brodnica wyłącza się spod zabudowy następujące tereny:

- tereny lasów, za wyjątkiem obiektów: urządzeń służących gospodarce leśnej oraz związanych z rekreacją i wypoczynkiem i usługami z nimi związanymi, cmentarze;
- tereny wód za wyjątkiem budowy obiektów i urządzeń służących gospodarce wodnej;
- tereny objęte granicą rezerwatu przyrody „Rzeka Drwęca” oraz tereny rezerwatu przyrody „Jar Grądowy Cieleń”;
- tereny prowadzenia działań ochronnych wg Planu Zadań Ochronnych obszaru Natura 2000 Bagienna Dolina Drwęcy oraz Natura 2000 Dolina Drwęcy,
- miejsca występowania przedmiotów ochrony obszarów Natura 2000,
- tereny cmentarzy zarówno czynnych i nieczynnych, za wyjątkiem obiektów sakralnych oraz tych związanych z funkcją podstawową, w tym usług handlu;
- pasy techniczne linii elektroenergetycznych wysokiego i średniego napięcia;
- pasy eksploatacyjne sieci gazowej;
- pasy techniczne dla rurociągu naftowego;
- tereny kontroli obiektów infrastruktury technicznej wynikające z przepisów odrębnych (tzw. strefy kontrolowane);
- tereny zlokalizowane w strefie oddziaływania elektrowni wiatrowych w odległości określonej w przepisach odrębnych;
- obszary szczególnego zagrożenia powodzią;
- użytki ekologiczne.

Wskazane tereny wyłączone spod zabudowy mają istotne znaczenie dla gminy ze względu na utrzymanie odpowiedniej równowagi środowiska przyrodniczego. Są także istotne ze względu na bezpieczeństwo mienia. We wskazanych terenach dopuszcza się lokalizację inwestycji celu publicznego.

2.10. Inne ograniczenia w zagospodarowaniu i zabudowie terenów

Ponadto wskazano następujące ograniczenia w lokalizacji zabudowy:

- przy planowaniu zabudowy należy uwzględniać istniejącą infrastrukturę telekomunikacyjną nadziemną i podziemną, od której należy zachować odległości zgodne z obowiązującymi normami;
- z tytułu przepisów kolejowych obowiązuje zakaz zabudowy w odległości określonej w przepisach odrębnych;
- wskazuje się ograniczenia dla terenów w bezpośrednim sąsiedztwie cieków wodnych;
- z tytułu przepisów drogowych obowiązuje zakaz zabudowy w stosunku do dróg w odległości określonej w przepisach odrębnych;
- z uwagi na bezpieczeństwo pożarowe od terenów leśnych obowiązują odległości wynikające z przepisów odrębnych;
- dla linii napowietrznych linii elektroenergetycznych 110 kV i 15 kV obowiązują pasy techniczne tzw. strefy ograniczonego użytkowania o szerokościach odpowiednio 40 m i 13m, w strefach tych obowiązują zakazy wynikające z przepisów odrębnych;
- dla inwestycji zlokalizowanych w strefie elektrowni wiatrowych w odległości określonej w przepisach odrębnych.

3. Obszary oraz zasady ochrony środowiska i jego zasobów, ochrony przyrody, krajobrazu, w tym krajobrazu kulturowego i uzdrowisk

3.1. Kierunki ochrony środowiska

Dla ochrony najcenniejszych przyrodniczo elementów środowiska przyrodniczego na terenie gminy Brodnica wydzielono strefę przyrodniczo-ekologiczną P-E obejmującą obszary chronione na podstawie przepisów ustawy z dnia 16.04.2004 r. o ochronie przyrody położoną w południowo - zachodniej, północnej i wschodniej części gminy Brodnica. Na północy sięga do granicy z gminą Brzozie i obejmuje obszar Brodnickiego Parku Krajobrazowego, na wschodzie obejmuje obszar Natura 2000 Dolina Drwęcy i sięga

---

do granicy z gminą Bobrowo, na wschodzie obejmuje Rezerwat Jar Grądowy Cielęta, Rezerwat Dolina Drwęcy i sięga do granicy z gminą Bartniczka.

Ustalenia dla strefy mają na celu poprawę ochrony środowiska przyrodniczego, tak aby uchronić jej zasoby przed degradacją i nadmierną ingerencją człowieka na etapie procesu inwestycyjnego na jej obszarze. Nie stanowi to jednak o bezwzględnym zakazie realizacji inwestycji w strefie, jednak nakazuje się zwrócenie szczególnej uwagi na elementy środowiska przyrodniczego w procesie inwestycyjnym.

Głównym kierunkiem działań planistycznych względem środowiska przyrodniczego i kulturowego jest ich ochrona i zachowanie w jak najlepszym stanie w zgodzie z zasadami ładu przestrzennego i zrównoważonego rozwoju już na etapie planowania inwestycji w strefie przyrodniczej. Ogół tych działań będzie korzystnie wpływać na poprawę jakości życia mieszkańców.

Kierunki, cele, zadania, limity, okresy ich uzyskania wynikają przede wszystkim z następujących dokumentów:

- a) Światowy Program Rozwoju Zrównoważonego „Agenda 21” (1992 r.),
- b) Protokół z Kioto w sprawie zmian klimatu (1997 r.),
- c) Traktat Ustanawiający WE Tytuł XIX - Środowisko Naturalne,
- d) 7 Program Działań Wspólnoty Europejskiej w dziedzinie Środowiska (2013 r.),
- e) Polityka Ekologiczna Państwa 2030,
- f) Strategia Rozwoju Kraju 2020 (SKR),
- g) Strategia Rozwoju Transportu (SRT) do 2020 roku (z perspektywą do 2030 roku)
- h) Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko na lata 2014 – 2020,
- i) Aktualizacja Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych – AKPOŚK (2017 r.) z planem realizacji zadań w latach 2016-2021,
- j) Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030,
- k) Program Ochrony Środowiska z Planem Gospodarki Odpadami województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2016-2022 z perspektywą na lata 2023-2028,

- l) Program ochrony środowiska powiatu Brodnickiego na lata 2015 – 2018 z uwzględnieniem perspektywy do 2022 r.,
- m) Program Ochrony Środowiska dla Gminy Brodnica na lata 2019-2022 z perspektywą do 2026 r.

W nawiązaniu do założeń Polityki Ekologicznej Państwa, należy wyznaczyć następujące priorytety ekologiczne dla gminy Brodnica:

I. Działania systemowe:

- 1. Uwzględnianie zasad ochrony środowiska w strategiach sektorowych,
- 2. Aktywizacja rynku na rzecz ochrony środowiska,
- 3. Zarządzanie środowiskowe,
- 4. Udział społeczeństwa w działaniach na rzecz ochrony środowiska,
- 5. Rozwój badań i postęp techniczny,
- 6. Odpowiedzialność za szkody w środowisku,
- 7. Aspekt ekologiczny w planowaniu przestrzennym.

II. Ochrona zasobów naturalnych:

- 1. Ochrona przyrody,
- 2. Ochrona i zrównoważony rozwój lasów,
- 3. Racjonalne gospodarowanie zasobami wody,
- 4. Ochrona powierzchni ziemi,
- 5. Gospodarowanie zasobami geologicznymi.

III. Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego:

- 1. Jakość powietrza,
- 2. Ochrona wód,
- 3. Gospodarka odpadami,
- 4. Oddziaływania hałasu i pól elektromagnetycznych,
- 5. Substancje chemiczne w środowisku.

Ważnym dla zapewnienia ochrony środowiska na terenie gminy Brodnica jest Program Ochrony Środowiska dla Województwa Kujawsko - Pomorskiego na lata 2017-2020 z perspektywą na lata 2021 -2024. Celem strategicznym polityki ochrony środowiska województwa kujawsko - pomorskiego jest długotrwały, zrównoważony rozwój

województwa, w którym kwestie ochrony środowiska są rozważane na równi z kwestiami rozwoju społecznego i gospodarczego.

Celowi temu podporządkowane są cele szczegółowe, których realizacja będzie miała miejsce poprzez przypisane im kierunki działań. Zapisy Programu uwzględniają i realizują cele oraz kierunki działań wyznaczone w harmonogramie realizacyjnym programu ochrony środowiska w skali województwa.

I. Ochrona klimatu i jakości powietrza

- opracowanie lub aktualizacja Planów Gospodarki Niskoemisyjnej,
- modernizacja energetyczna, w tym termomodernizacja budynków w celu poprawy poprawa efektywności energetycznej, stosowanie energooszczędnych materiałów i technologii przy budowie nowych obiektów, budownictwo pasywne,
- poprawa efektywności energetycznej procesów technologicznych poprzez wytworzenie i dystrybucję energii elektrycznej z odnawialnych źródeł energii,
- modernizacja energochłonnej infrastruktury wodno-ściekowej,
- zakup pojazdów niskoemisyjnych: spełniających normy EURO6, zasilanych paliwem alternatywnym,
- budowa i modernizacja dróg,
- monitoring zużycia energii w budynkach użyteczności publicznej i mieszkalnych,
- promocja ecodriving,
- wprowadzenie rozwiązań typu e-urząd,
- opracowanie programów ochrony powietrza (pop) i ich aktualizacja,
- instalacja OZE na budynkach użyteczności publicznej i mieszkalnych,
- budowa elektrowni / ciepłowni z wykorzystaniem OZE,
- uwzględnienie w MPZP zapisów dotyczących korzystania z odnawialnych źródeł energii,
- promocja OZE,
- zmiana sposobu ogrzewania z pieców indywidualnych na centralne ogrzewanie z kotłowni lokalnych,
- rozbudowa sieci ciepłowniczych,
- termomodernizacja budynków użyteczności publicznej oraz mieszkalnych,
- budowa dróg / ścieżek rowerowych,

- budowa / rozbudowa węzłów przesiadkowych,
- budowa / rozbudowa infrastruktury transportu publicznego,
- rozbudowa taboru transportu publicznego (niskoemisyjnego),
- promocja transportu zbiorowego i transportu przyjaznego środowisku,
- modernizacje kotłowni, modernizacja kogeneratorów;
- wymiana kotłów opalanych węglem na wykorzystujące bardziej ekologiczne nośniki energii (olej, gaz, biomasa),
- rozwój sieci gazowej, gazyfikacja,
- modernizacja oświetlenia budynków – wymiana na systemy energooszczędne,
- montaż efektywnego energetycznie oświetlenia ulicznego/drogowego,
- zastosowanie inteligentnego systemu sterowania oświetleniem ulicznym,
- rozwój wykorzystania ogniw fotowoltaicznych w systemach hybrydowych do zasilania urządzeń i instalacji infrastruktury drogowej (znaków, świateł ostrzegawczych),
- budowa systemów ostrzegania i reagowania w sytuacji zjawisk ekstremalnych,

II. Zagrożenia hałasem

- opracowanie programów ochrony środowiska przed hałasem (POH) i ich aktualizacja,
- wyprowadzenie ruchu ciężkiego poza teren zabudowany;
- budowa obwodnic miast,
- budowa ekranów akustycznych,
- zieleń drogowa, osłonowa, izolacyjna,
- przebudowa ulic i pomiary hałasu,
- stosowanie tzw. cichych nawierzchni podczas remontów i przebudów istniejącej sieci drogowej,
- modernizacja nawierzchni dróg,

III. Pole elektromagnetyczne

- wprowadzenie do MPZP zapisów uwzględniających ochronę przed oddziaływaniem pól elektromagnetycznych,
- ograniczanie koncentracji źródeł promieniowania elektromagnetycznego na etapie planowania i wydawania decyzji lokalizacyjnych i środowiskowych,
- opracowanie planu oddziaływania pól elektromagnetycznych,

IV. Gospodarowanie wodami

- opracowanie II aktualizacji programu wodnośrodowiskowego kraju i planów gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy; przegląd i aktualizacja wstępnej oceny ryzyka powodziowego; przegląd i aktualizacja map zagrożenia powodziowego i map ryzyka powodziowego; przegląd i aktualizacja planów zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszarów dorzeczy; opracowanie planów przeciwdziałania skutkom suszy na obszarach dorzeczy,
- inwestycje dot. urzędzeń ochrony przed powodzią i retencji wodnej,
- odbudowa systemów melioracji szczegółowych,
- budowa i utrzymanie zbiorników retencyjnych/ przeciwpowodziowych,
- utrzymanie stawów,
- konserwacja rzek, kanałów, rowów,
- dotacje dla spółek wodnych,
- zwiększenie retencji wodnej poprzez inwestowanie w „zieloną” i „niebieską” infrastrukturę,
- inwestycje dot. urzędzeń ochrony przed powodzią,
- utrzymanie wałów przeciwpowodziowych,
- remonty przepustów i budowli piętrzących wody,
- wyposażenie magazynów przeciwpowodziowych,
- plany operacyjne ochrony przed powodzią oraz plany zarządzania kryzysowego,
- uwzględnianie w MPZP obszarów zagrożenia powodziowego,
- programy obniżania strat wody,
- przygotowanie i wdrożenie wojewódzkiego programu ochrony zasobów wodnych ujęć zbiorowego zaopatrzenia w wodę, którego głównym celem powinno być doprowadzenie do ustanowienia stref ochronnych wszystkich ujęć wód podziemnych wymagających oceny,
- działania edukacyjne oraz akcje promujące oszczędzanie wody,
- realizacja zadań RZGW wynikających z Aktualizacji Programu Wodno-Środowiskowego Kraju (np. warunki korzystania z wód dla wybranych zlewni, program działań mających na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych dla obszaru szczególnie narażonego na zanieczyszczenia związkami azotu ze źródeł rolniczych, ustanowienie obszaru ochronnego zbiorników wód śródłądowych),

V. Gospodarka wodno-ściekowa

- budowa/ rozbudowa sieci wodociągowych, w tym modernizacja polegająca na wyłączeniu z eksploatacji przewodów wykonanych z rur azbestocementowych,
- budowa/modernizacja ujęć wód i stacji uzdatniania wód,
- inteligentne systemy zarządzania siecią wodociągową,
- budowa/modernizacja kanalizacji sanitarnej,
- budowa/modernizacja kanalizacji deszczowej,
- budowa i rozbudowa oczyszczalni ścieków,
- podczyszczanie wód opadowych,
- opracowanie i wdrożenie programu polegającego na oczyszczaniu wszystkich wód opadowych i roztopowych uznanych za ścieki odprowadzanych do wód powierzchniowych znajdujących się w zlewni rzeki Brdy i Drwęcy, które stanowią źródło zaopatrzenia w wodę do spożycia przez ludzi,
- inteligentne systemy zarządzania siecią kanalizacyjną,
- dotacje do przydomowych oczyszczalni ścieków,
- budowa przydomowych oczyszczalni ścieków.

VI. Zasoby geologiczne

- ochrona złóż kopalin poprzez wprowadzanie odpowiednich zapisów w MPZP,
- kontrole w zakresie wykonywania postanowień udzielonych koncesji oraz eliminacja nielegalnych eksploatacji,
- ochrona złóż przed zabudową poprzez uwzględnienie złóż w MPZP,
- rekultywacja kopalni kruszyw naturalnych.

VII. Gleby

- wykonywanie badań glebowych,
- prowadzenie rejestru terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi oraz terenów, na których występują te ruchy,
- doposażenie jednostek OSP w sprzęt do remediacji terenów zanieczyszczonych,
- rekultywacja terenów zdegradowanych / przemysłowych,

VIII. Gospodarka odpadami i zapobieganie powstaniu odpadów

- odbieranie i zagospodarowanie odpadów komunalnych,
- budowa stacji przeładunkowych,
- zakup pojemników i kontenerów na odpady,

- zakup kontenerów / pojemników do selektywnej zbiórki odpadów komunalnych,
- budowa/modernizacja pszok,
- zakup pojazdów na potrzeby zbierania odpadów,
- budowa/modernizacja instalacji do przetwarzania odpadów,
- promocja budowy przydomowych kompostowników,
- działania edukacyjne dla mieszkańców,
- rekultywacja składowisk odpadów lub zamkniętej kwatery,
- likwidacja nielegalnych wysypisk odpadów,
- demontaż i utylizacja wyrobów zawierających azbest,
- zagospodarowanie osadów ściekowych,
- zagospodarowanie odpadów powstających z produktów (tzw. poużytkowych), odpadów niebezpiecznych oraz pozostałych odpadów zgodnie z zapisami Planu gospodarki odpadami województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2016-2022 z perspektywą na lata 2023-2028,
- wykonanie identyfikacji mogilników polegającej na sporządzeniu ewidencji zlikwidowanych mogilników, a także tzw. „zapomnianych” mogilników, dotychczas jeszcze niezidentyfikowanych,
- likwidacja odpadów pochodzących ze zdarzeń i wypadków,

IX. Zasoby przyrodnicze

- ustanawianie planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000,
- realizacja działań ochronnych wynikających z ustanowionych planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000,
- czynna ochrona cennych gatunków roślin, zwierząt i grzybów oraz cennych siedlisk na terenie parków krajobrazowych,
- realizacja działań ochronnych wynikających z ustanowionych planów ochrony i zadań ochronnych dla rezerwatów przyrody,
- prace pielęgnacyjne i ochronne (w tym inwentaryzacja),
- tworzenie nowych form ochrony przyrody,
- doraźna realizacja działań ochrony czynnej,
- ochrona stanowisk gatunków chronionych podczas wykonywania prac leśnych, dostosowanie terminów prac do biologii gatunków, wnioskowanie do RDOŚ o strefy ochronne,

- restytucja gatunków chronionych,
- zakup budek lęgowych dla gatunków chronionych,
- program ochrony kasztanowców,
- zasiedlanie gatunkami zwierzyny drobnej,
- usuwanie barszczu Sosnowskiego,
- program ochrony starych drzew na terenach zurbanizowanych,
- realizacja planu urządzenia lasu dla nadleśnictw w zakresie trwale zrównoważonej gospodarki leśnej,
- utrzymanie i zwiększenie obecnego stanu zalesienia,
- sporządzanie i aktualizacja uproszczonych planów urządzenia lasu,
- nadzór nad lasami niestanowiącymi własności skarbu państwa,
- ochrona, pielęgnacja i odtwarzanie poprzez nasadzenie zadrzewień i zakrzewień śródpolnych tworzących korytarze ekologiczne,
- działania na rzecz ochrony i zachowania krajobrazu parków krajobrazowych realizowane poprzez udział w postępowaniach administracyjnych,
- przeprowadzenie audytu krajobrazowego województwa,
- ochrona unikalnych form krajobrazu obszarów wiejskich,
- konserwacja/rewitalizacja i prace pielęgnacyjne parków, terenów rekreacyjnych, zieleni miejskiej,
- odtwarzanie alei śródpolnych,
- zieleń drogowa, osłonowa, izolacyjna,

X. Zagrożenia poważnymi awariami

- doposażenie jednostek OSP / magazynów przeciwpowodziowych,
- zakup sprzętu ratowniczo-gaśniczego, sorbentów,
- wprowadzenie systemu alarmowania / ostrzegania dla mieszkańców o nadzwyczajnych zagrożeniach,
- modernizacja punktów alarmowych,

XI. Edukacja

- organizacja wystaw i konferencji; produkcja materiałów na potrzeby organizowanych akcji, kampanii edukacyjnych, konferencji; prowadzenie zajęć edukacyjnych; prowadzenie ośrodków edukacji przyrodniczej; konsultacje społeczne dokumentów z zakresu ochrony środowiska, gospodarki wodnej, ochrony przyrody; popularyzacja

wiedzy na temat walorów przyrodniczych regionu; działania informacyjno-edukacyjne; poradniki i zalecenia na wypadek zagrożeń,

- akcje informacyjno-edukacyjne; okólniki, ulotki; konkursy o tematyce ekologicznej / przyrodniczej; budowa ścieżek edukacyjnych, budowa centrów edukacji przyrodniczej; rajdy rowerowe, pikniki ekologiczne; zielone szkoły; akcje o tematyce ekologicznej (np. „sprzątanie świata”, „dzień ziemi”),
- systemy ostrzegania o zagrożeniach,
- działalność edukacyjna państwowych służb: hydrologiczno-meteorologicznej oraz hydrogeologicznej.

XII. Monitoring środowiska

- monitoring jakości powietrza; monitoring jakości wód; monitoring hałasu; monitoring pól elektromagnetycznych,
- prowadzenie pomiarów i obserwacji meteorologicznych i hydrologicznych,
- monitoring wód podziemnych,
- monitoring składowisk odpadów komunalnych,
- opracowanie raportów o stanie środowiska, raportów z monitoringu,
- działalność kontrolna w zakresie ochrony środowiska.

Wytyczne dla kierunków ochrony środowiska na terenie gminy powinny również nawiązywać do zapisów powiatowego programu ochrony środowiska. W chwili obecnej dla Programu Ochrony Środowiska powiatu brodnickiego na lata 2015 – 2018 z uwzględnieniem perspektywy do 2022 r. występują następujące cele:

- w zakresie ochrony środowiska przyrodniczego - ochrona, zachowanie, właściwe wykorzystanie oraz przywracanie do stanu właściwego komponentów środowiska;
- w zakresie ochrony powierzchni ziemi - utrzymanie dobrej jakości zasobów glebowych oraz zapobieganie przekształcaniu i degradacji powierzchni ziemi;
- w zakresie ochrony i gospodarki zasobami kopalin - racjonalne pozyskiwanie surowców naturalnych;
- w zakresie ochrony wód podziemnych i powierzchniowych - osiągnięcie dobrego stanu wód jakościowego i ilościowego, ochrona wód przed degradacją oraz racjonalne gospodarowanie zasobami wodnymi;

- w zakresie ochrony powietrza - ograniczenie „niskiej emisji” oraz emisji z sektora komunikacyjnego przy równoczesnym utrzymaniu standardów jakości powietrza dla pozostałych zanieczyszczeń na dotychczasowym poziomie;
- w zakresie ochrony przed hałasem - ograniczenie emisji poziomu hałasu komunikacyjnego w strefach gdzie nie jest on dotrzymywany, do poziomu co najmniej dopuszczalnego;
- w zakresie ochrony przed polami elektromagnetycznymi - utrzymanie poziomów pól elektromagnetycznych poniżej dopuszczalnych lub co najmniej na tych poziomach oraz zmniejszanie poziomów pól elektromagnetycznych co najmniej do dopuszczalnych, gdy nie są one dotrzymane;
- w zakresie zapobiegania poważnym awariom - minimalizacja ryzyka wystąpienia poważnej awarii, w szczególności związanej z transportem substancji niebezpiecznych;
- w zakresie edukacji ekologicznej - doprowadzenie do zmiany jakości życia społeczności lokalnej oraz do zachowania naturalnego bogactwa środowiska przyrodniczego powiatu przyszłym pokoleniom;
- ważne z punktu widzenia ochrony środowiska gminy są także projekty związane z oczyszczaniem ścieków komunalnych czy ochroną klimatu.

W nawiązaniu do Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych z Aktualizacją w 2017 r. Gmina Brodnica powinna dążyć do osiągnięcia wymagań wynikających z dyrektywy 91/71/EWG. Celem programu jest ograniczenie zrzutów niedostatecznie oczyszczanych ścieków, a co za tym idzie - ochrona środowiska naturalnego przed ich niekorzystnymi skutkami.

Dokumentem strategicznym ważnym dla zapewnienia odpowiedniego poziomu ochrony środowiska jest dokument przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 29 października 2013 r. „Strategiczny Plan Adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030 (SPA 2020)”. Głównym celem Planu jest zapewnienie zrównoważonego rozwoju oraz efektywnego funkcjonowania gospodarki i społeczeństwa w warunkach zmieniającego się klimatu. Plan zakłada w odniesieniu do poszczególnych sektorów następujące kierunki działań (na poziomie regionalnym i lokalnym):

1. Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego i dobrego stanu środowiska:

- a) dostosowanie sektora gospodarki wodnej do zmian klimatu,
- b) adaptacja strefy przybrzeżnej do zmian klimatu,
- c) dostosowanie sektora energetycznego do zmian klimatu,
- d) ochrona różnorodności biologicznej i gospodarka leśna w kontekście zmian klimatu,
- e) adaptacja do zmian klimatu w gospodarce przestrzennej i budownictwie,
- f) zapewnienie funkcjonowania skutecznego systemu ochrony zdrowia w warunkach zmian klimatu.

2. Skuteczna adaptacja do zmian klimatu na obszarach wiejskich:

- a) stworzenie lokalnych systemów monitorowania i ostrzegania przed zagrożeniami,
- b) organizacyjne i techniczne dostosowanie działalności rolniczej i rybackiej do zmian klimatu.

3. Rozwój transportu w warunkach zmian klimatu:

- a) wypracowywanie standardów konstrukcyjnych uwzględniających zmiany klimatu,
- b) zarządzanie szlakami komunikacyjnymi w warunkach zmian klimatu.

4. Zapewnienie zrównoważonego rozwoju regionalnego i lokalnego z uwzględnieniem zmian klimatu:

- a) monitoring stanu środowiska i systemy wczesnego ostrzegania w kontekście zmian klimatu (gminy i obszary wiejskie),
- b) miejska polityka przestrzenna uwzględniająca zmiany klimatu.

5. Stymulowanie innowacji sprzyjających adaptacji do zmian klimatu:

- a) promowanie innowacji na poziomie działań organizacyjnych i zarządczych sprzyjających adaptacji do zmian klimatu,
- b) budowa systemu wsparcia polskich innowacyjnych technologii sprzyjających adaptacji do zmian klimatu.

6. Kształtowanie postaw społecznych sprzyjających adaptacji do zmian klimatu:

- a) zwiększenie świadomości odnośnie do ryzyka związanego ze zjawiskami ekstremalnymi i metodami ograniczania ich wpływu,

- b) ochrona grup szczególnie narażonych przed skutkami niekorzystnych zjawisk klimatycznych.

Program ochrony środowiska dla gminy Brodnica na lata 2019-2022 z perspektywą do 2026 r., na podstawie przeprowadzonej diagnozy stanu środowiska oraz zagrożeń określa obszary interwencji dla których określono kierunki i cele do realizacji. Ich realizacja będąca spójna z dokumentami strategicznymi i planistycznymi na szczeblu krajowym, wojewódzkim oraz powiatowym powinna prowadzić do zrównoważonego rozwoju całego obszaru.

Osiągnięcie określonych celów w ramach wyznaczonych kierunków działań, powinno być realizowane za pomocą konkretnych zadań ekologicznych, które określono szczegółowo w harmonogramie realizacyjnym Programu Ochrony Środowiska. Wiele z zaproponowanych zadań w założeniu powinno być realizowanych głównie przez samorząd gminy. Skuteczna i sprawna realizacja zadań z zakresu ochrony środowiska na terenie gminy umożliwi realizację wyznaczonych celów, określonych w ramach kilku istotnych obszarów interwencji. W związku z powyższym urząd gminy musi jednocześnie dysponować zasobami finansowymi, organizacyjnymi oraz infrastrukturalnymi.

3.2. Elementy środowiska przyrodniczego objęte ochroną na podstawie przepisów o ochronie przyrody

Ustawa z dn. 16.04.2004 r. o ochronie przyrody przedstawia poszczególne formy ochrony przyrody, z których na terenie gminy występują:

- a) obszary Natura2000:
- Obszar specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 Bagienna Dolina Drwęcy (PLB040002);
  - Specjalny obszar ochrony siedlisk Natura 2000 Ostoja Brodnicka (PLH040036);
  - Specjalny obszar ochrony siedlisk Natura 2000 Dolina Drwęcy (PLH280001);
- b) Rezerваты Przyrody:
- Rzeka Drwęca;
  - Jar Grądowy Cielęta;
- c) Brodnicki Park Krajobrazowy,
- d) Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Drwęcy,
- e) użytki ekologiczne,
- f) pomniki przyrody

Przy opracowaniu dokumentów strategicznych dla gminy, a w szczególności planów miejscowych należy wziąć pod uwagę wymogi ustanowione w:

- Zarządzeniu Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Bagienna Dolina Drwęcy PLB040002;
- Zarządzeniu Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy oraz Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Drwęcy PLH280001;
- Zarządzeniu Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy, Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Ostoja Brodnicka PLH040036;
- Uchwale Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego w sprawie Brodnickiego Parku Krajobrazowego;
- Uchwale Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Doliny Drwęcy;
- Zarządzeniu Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 27 lipca 1961 r. (M.P. Nr 71, poz. 302) dla rezerwatu przyrody „Rzeka Drwęca”;
- Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 14 grudnia 2017 r. w sprawie rezerwatu przyrody „Jar Grądowy Cielęta”.

W celu zachowania terenów objętych granicami rezerwatów przyrody „Rzeka Drwęca” i „Jar Grądowy Cielęta”, wyłączone je spod możliwości zabudowy.

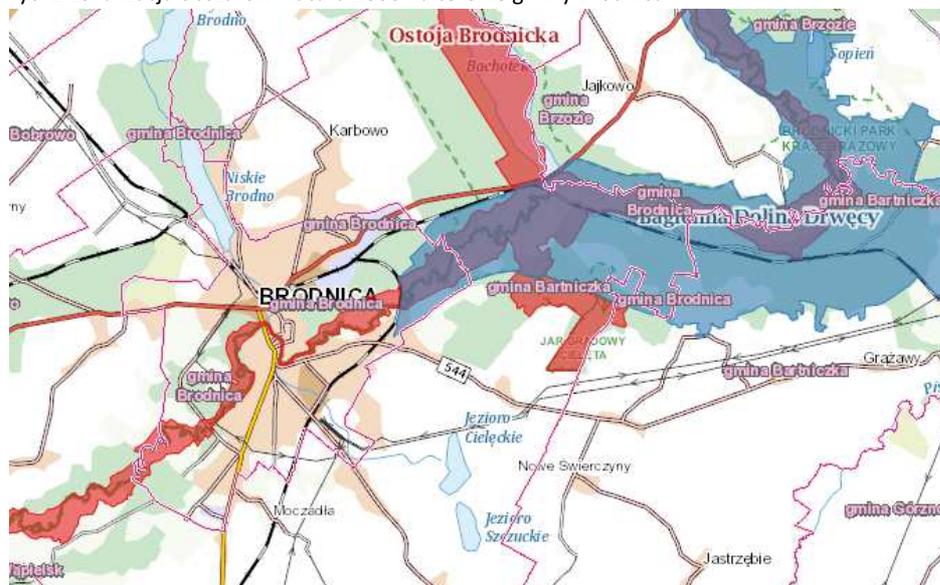
Przez obszar gminy Brodnica prowadzi jedna z odnóg Północno-Centralnego Korytarza Ekologicznego (KPnC), łączącego Puszcę Białowieską (na wschodzie - granica z Białorusią) z Parkiem Narodowym Ujście Warty (na zachodzie - granica z Niemcami). Północno wschodnią część gminy obejmują tereny Korytarza ekologicznego Lasy Brodnickie (KPnC - 13D) oraz zachodnią Dolina Drwęcy (KPnC- 13E).

Korytarze ekologiczne nie są formami ochrony przyrody w rozumieniu ustawy o ochronie przyrody, jednak planowane zainwestowanie powinno uwzględniać zachowanie ich funkcjonowania.

3.2.1. Obszary Natura 2000

Obszary Natura 2000 to forma ochrony najcenniejszych siedlisk i gatunków na obszarze Unii Europejskiej. Na terenie naszego kraju od 2004 r. jest tworzona sieć obszarów Natura 2000. Do tej pory wyznaczono 145 obszarów specjalnej ochrony ptaków i 849 obszarów ochrony siedlisk. W Polsce sieć Natura 2000 zajmuje około 20% powierzchni kraju. Obszary wyznaczane są na podstawie dwóch Dyrektyw: Dyrektywa 2009/147/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 30 listopada 2009 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa (tzw. Dyrektywa Ptasia) oraz Dyrektywa 92/43/EWG Rady z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory (tzw. Dyrektywa Siedliskowa).

Ryc. 1 Lokalizacja obszarów Natura 2000 na terenie gminy Brodnica

Źródło: geoserwis.gdos.pl

Na terenie Gminy Brodnica istnieją 3 obszary Natura 2000: obszar specjalnej ochrony ptaków Bagienna Dolina Drwęcy (PLB040002), Ostoja Brodnicka (PLH 040036) specjalny obszar ochrony siedlisk oraz Rzeka Drwęca (PLH280001), mający status znaczenie dla Wspólnoty.

Ochrona obszarów Natura 2000 wymaga aby wszelka działalność nie prowadziła do zagrożeń dla ptaków i siedlisk ich bytowania, degradacji chronionych siedlisk przyrodniczych oraz do pogarszania warunków bytowania chronionych gatunków roślin i zwierząt. Szczegółowe zasady ochrony dla obszarów Natura 2000 określają plany zadań ochronnych.

Obszar Bagienna Dolina Drwęcy (PLH 0400002) położony jest w obrębie Pojezierza Chełmińsko-Dobrzyńskiego i obejmuje fragment doliny środkowej Drwęcy, na odcinku pomiędzy przecinającą dolinę drogą prowadzącą z Jajkowa do Głębozca, a miastem Brodnica. W obrębie obszaru znajduje się także obniżenie rozciągające się pomiędzy rzekami Brynicą i Samionką oraz jezioro Sopień. Przeważającymi siedliskami są bagna i łąki stanowiące 41% pow. obszaru. Roślinność jest silnie zróżnicowana, charakterystyczna dla naturalnych dolin rzecznych. Oprócz łąk, występują tu turzycowiska, trzcinowiska, a także niewielkie lasy i zarośla wierzbowe. Lasy łąkowe, nadrzeczne zarośla wierzbowe i zmiennowilgotne łąki trzęślicowe - siedliska chronione w Unii Europejskiej - zajmują one łącznie 14% powierzchni doliny objętej obszarem. Dodatkowo teren ten pocięty jest systemem rowów oraz licznymi starorzeczami.

Obszar został utworzony głównie w celu ochrony następujących gatunków ptaków: **Łabędź krzykliwy, Gęś zbożowa, Gęś białoczelna, Gęgawa, Gągoł, Nurogęś, Kropiatka, Żuraw, Rybitwa, Podróżniczek**. Ponadto stwierdzono tu występowanie 8 rodzajów siedlisk z Załącznika I Dyrektywy Siedliskowej.

Obszar ten jest ostoją ptasią o randze europejskiej, ważną dla migrujących ptaków wodnych i wodno-błotnych, jest również żerowiskiem ptaków drapieżnych gniazdujących w okolicznych lasach. Na terenie Bagiennej Doliny Drwęcy stwierdzono występowanie aż 43 gatunków ptaków wymienionych w załączniku I Dyrektywy Ptasiej, są to m.in.: bąk, derkacz, rybitwa czarna i stosunkowo rzadkie na tym obszarze - kureczka zielonka, żuraw i kania ruda. Występuje tu również 10 gatunków zwierząt wymienionych w Załączniku II dyrektywy Siedliskowej, min. wydra i bóbr. Bogata jest też ichtiofauna, z rzadkimi i zagrożonymi gatunkami. Na obszarze wyznacza się teren chroniony przed osuszaniem ze względu na chronione gatunki ptaków.

Do głównych celów (kierunków) ochrony obszaru Natura 2000 Bagienna Dolina Drwęcy należą:

- utrzymanie właściwego stanu ochrony (FV) populacji migrującej łabędzia krzykliwego, gęsi zbożowej, gęsi białoczelnej i żurawia poprzez utrzymanie nie mniej niż 300 ha otwartych terenów zalewowych,

- utrzymanie nie pogorszonego stanu ochrony na poziomie U1 – utrzymanie na obszarze co najmniej 50 par gęgawy, 10 par gągoła, 7 par nurogęsi, 6 samców kropiatki, 20 par rybitwy czarnej, 21 samców podróżniczka,
- uzupełnienie stanu wiedzy w zakresie ilości kolizji ptaków z przewodami napowietrznych linii elektrycznych Świecie - Wilamowo i Wielki Głębołek - Jajkowo.

Na terenie Bagiennej Doliny Drwęcy w Planie Zadań Ochronnych wskazano także działania ochronne (obligatoryjne i fakultatywne) oraz podmioty odpowiedzialne za ich wykonanie i obszary ich wdrażania w zakresie:

- ochrony czynnej gatunków ptaków oraz ich siedlisk oraz związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania;
- monitoringu stanu przedmiotów ochrony oraz realizacji celów działań ochronnych;
- uzupełnienia stanu wiedzy o przedmiotach ochrony i uwarunkowaniach ich ochrony.

Ostoja Brodnicka (PLH 040036) Obszar w jednej trzeciej pokrywają jeziora i nieliczne rzeki, a jednej trzeciej lasy iglaste. Pozostała część to głównie lasy mieszane, siedliska rolnicze, w mniejszym stopniu lasy liściaste. Część ostoi znajduje się na terenie Obszaru Chronionego Krajobrazu Doliny Drwęcy. Obszar jest ważny z punktu widzenia ochrony bioróżnorodności. Łącznie zidentyfikowano tu 17 typów siedlisk przyrodniczych. Są tu dobrze zachowane, o cechach naturalnych, ekosystemy wodne i bagienne, z licznymi i różnorodnymi zbiorowiskami roślinności wodnej, szuwarowej i torfowiskowej. Cenne są także niektóre fragmenty roślinności leśnej, m.in. bory i brzeziny bagienne, mniejsze znaczenie mają lasy bukowe. Liczne i bogate są populacje rzadkich gatunków flory wodnej i torfowiskowej (4 gatunki z zał. II Dyrektywy Siedliskowej), w tym bardzo bogate stanowisko zastępcze aldrowandy pęcherzykowatej.

Do głównych celów (kierunków) ochrony obszaru Natura 2000 Ostoja Brodnicka należą:

- utrzymanie co najmniej obecnego stanu ochrony siedliska (U1) oraz uzupełnienie stanu wiedzy w zakresie zmian stosunków wodnych;

- stopniowa poprawa struktury i funkcji siedliska do właściwego stanu ochrony (FV) siedliska poprzez zahamowanie procesu sukcesji (zarastanie drzewami i krzewami);
- poprawa wskaźników:
  - obecność krzewów i podrostu drzew (z U2 na FV);
  - ilość martwego drewna w siedlisku;
  - gatunki typowe, gatunki dominujące;
  - udział gatunków dominujących;
- poprawa parametru ocienienia przez drzewa krzewy.

Ponadto część ostoi znajduje się na terenie Obszaru Chronionego Krajobrazu Doliny Drwęcy.

Na terenie Ostoi Brodnickiej w Planie Zadań Ochronnych wskazano także działania ochronne (obligatoryjne i fakultatywne) oraz podmioty odpowiedzialne za ich wykonanie i obszary ich wdrażania, w zakresie:

- ochrony czynnej siedlisk przyrodniczych, gatunków roślin i zwierząt oraz ich siedlisk oraz związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania;
- monitoringu stanu przedmiotów ochrony oraz realizacji celów działań ochronnych;
- uzupełnienia stanu wiedzy o przedmiotach ochrony i uwarunkowaniach ich ochrony.

Dolina Drwęcy (PLH280001) Jest to specjalny obszar ochrony siedlisk, mający status obszaru mającego znaczenie dla Wspólnoty. Obszar ten, zatwierdzony decyzją Komisji Europejskiej z dnia 12 grudnia 2008 r., obejmuje pas terenu wzdłuż rzeki Drwęcy o zmiennej szerokości. Jest to obszar ważny dla ochrony bogatej ichtiofauny i mozaiki siedlisk związanych z doliną rzeczną. Rzeka Drwęca i jej dorzecze objęte jest krajowym programem restytucji ryb wędrownych. Obszar stanowi cenny zasób zróżnicowanych siedlisk dla gatunków zwierząt rzadkich i poddanych ochronie związanych ze środowiskiem wodnym - występuje tu 11 gatunków z Załącznika II Dyrektywy Rady 92/43/EWG, w tym 7 gatunków ryb. Dodatkowym atutem obszaru jest jego kształt, sprzyjający zachowaniu tras migracji

i rozprzestrzeniania się wielu gatunków fauny i flory. Stwierdzono tu występowanie 13 rodzajów siedlisk z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG oraz występowanie chronionych gatunków 1 rośliny i 14 zwierząt.

Do głównych celów (kierunków) ochrony obszaru Natura 2000 Dolina Drwęcy należą:

- uzupełnienie stanu wiedzy (coroczny monitoring stanu i warunków wykształcania się siedlisk) oraz podjęcie w razie potrzeby działań ochronnych,
- utrzymanie nie pogorszonego stanu oraz oszacowanych powierzchni siedlisk,
- utrzymanie jeziorzek dystroficznych wolnych od presji rekreacji, wędkarstwa i użytkowania rybackiego,
- poprawa stanu siedlisk do oceny nie niższej niż U1,
- przywrócenie i utrzymanie drożności Drwęcy dla gatunków,
- utrzymanie nie pogorszonego stanu populacji oraz siedliska gatunku,
- zmniejszenie presji kłusowniczej, wprowadzenie rozwiązań w zakresie poprawy warunków migracji oraz naturalnego utrzymywania populacji,
- poprawa wskaźnika: ilość martwego drewna w siedlisku.

Na terenie Doliny Drwęcy w Planie Zadań Ochronnych wskazano także działania ochronne (obligatoryjne i fakultatywne) oraz podmioty odpowiedzialne za ich wykonanie i obszary ich wdrażania w zakresie:

- ochrony czynnej siedlisk przyrodniczych, gatunków roślin i zwierząt oraz ich siedlisk oraz związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania,
- monitoringu stanu przedmiotów ochrony oraz realizacji celów działań ochronnych,
- uzupełnienia stanu wiedzy o przedmiotach ochrony i uwarunkowaniach ich ochrony.

3.2.2. Rezerwat przyrody

Na terenie gminy znajduje się fragment rezerwatu przyrody „Rzeka Drwęca”, uznanego Zarządzeniem Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 27 lipca 1961 r. (M.P. Nr 71, poz. 302). Rezerwat obejmuje rzekę Drwęcę wraz z przybrzeżnym pasem terenu o szerokości 5 m po obu jej stronach (jest to najdłuższy rezerwat w Polsce od źródeł Drwęcy

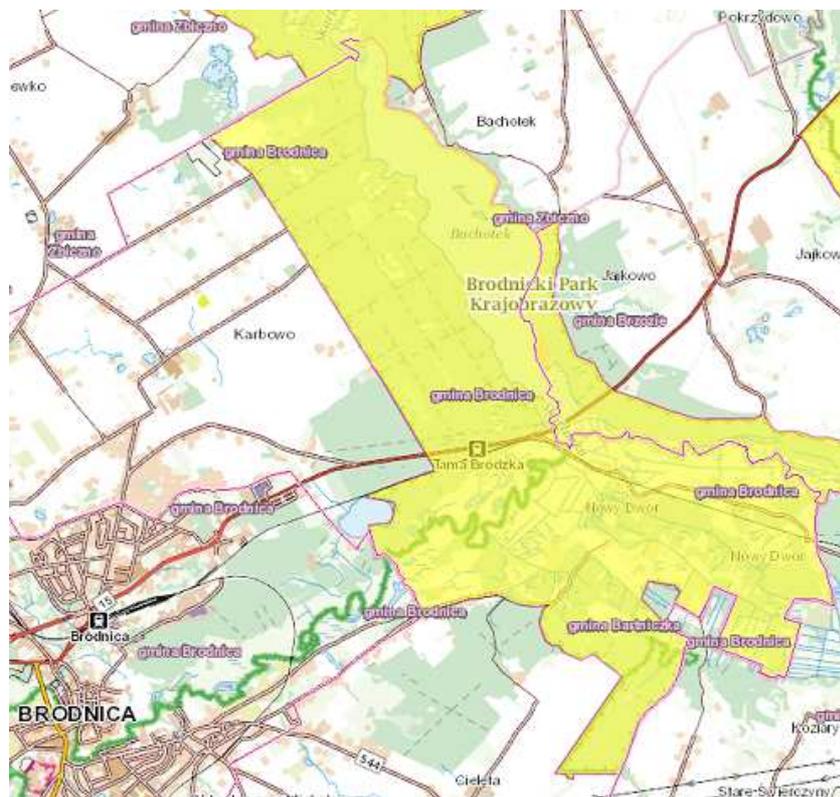
aż do jej ujścia do rzeki Wisły). Powierzchnia rezerwatu na terenie gminy Brodnica wynosi około 45,13 ha, na terenie wsi Karbowo, Nowy Dwór Mszano i Kominy. Ochronie podlega środowisko wodne i ryby w nim bytujące, w szczególności: pstrąg, łosoś, troć i certa. Występują tam również boleń, głowacz białopłetwy, koza, łosoś atlantycki, minóg rzeczny, piskorz, różanka, świnka, lipień, miętus. Osobliwością środowiska faunistycznego Drwęcy jest minóg rzeczny - niepozorny pasożyt, którego larwy (tzw. ślepice) objęte są ochroną przez cztery lata życia. Dorosłe osobniki ochronie już nie podlegają.

We wschodniej części gminy na terenie wsi Cielęta znajduje się leśny rezerwat przyrody „Jar Grądowy Cielęta”. Został utworzony Rozporządzeniem Nr 31/2003 Wojewody Kujawsko-Pomorskiego z dnia 9 grudnia 2003 r. Powierzchnia rezerwatu wynosi 70,43 ha. Powołany został w celu zachowania żyznych lasów liściastych z charakterystycznymi, rzadkimi i chronionymi gatunkami runa, porastającymi zbocza i dno jaru ze źródłiskami. Rezerwat ten obejmuje ochroną kompleks leśny porastający stromy i głęboki jar rozcinający krawędź wysoczyzny morenowej.

3.2.3. Brodnicki Park Krajobrazowy

Północno - wschodnia część obszaru Gminy Brodnica znajduje się w granicach Brodnickiego Parku Krajobrazowego.

Ryc. 2 Brodnicki Park Krajobrazowy na terenie gminy Brodnica

Źródło: geoserwis.gdos.pl

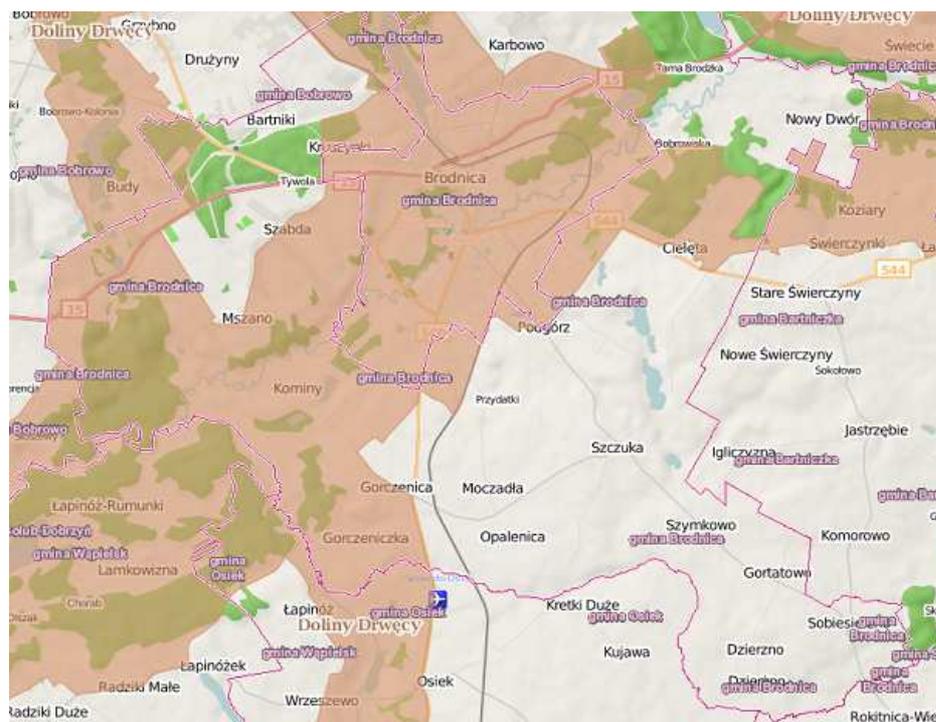
Został on utworzony w 1985 roku. Był to pierwszy park krajobrazowy jaki powstał w byłym województwie toruńskim, a 25 w Polsce. W roku 2005 doszło do powiększenia Parku o jezioro Bachotek i Bagienną Dolinę Drwęcy, która jest cenna ostoją ptactwa wodno-błotnego (Obszar Natura 2000). Celem parku krajobrazowego jest ochrona najcenniejszych wartości przyrodniczych (krajobraz, flora i fauna), a także dóbr materialnych i historycznych danego terenu przy racjonalnie prowadzonej gospodarce. Aktualna powierzchnia Parku wynosi 16 685 ha. Ponad 60 % powierzchni to lasy, wody zajmują powierzchnię około 10%. Na terenie Parku znajduje się ponad 40 jezior, z czego 7 o powierzchni powyżej 100 ha, należą one do najczystszych w województwie w większości z II klasą czystości. Lasy występujące na tym terenie to przede wszystkim bory sosnowe i mieszane. Mniejsze powierzchnie zajmują lasy liściaste, takie jak grądy, łęgi, olsy. Bardzo duży udział (37%) mają tutaj lasy ochronne, drzewostany nasienne i ostoje zwierzyny. Typową cechą Brodnickiego Parku Krajobrazowego jest występowanie naturalnych zbiorowisk torfowiskowych, szuwarowych i wodnych. Flora Parku cechuje się dużym bogactwem i różnorodnością gatunków. Wiele stanowisk rzadkich gatunków roślin objęta jest ochroną rezerwatową. Bardzo liczne i cenne jest również fauna. Do występujących tu chronionych i rzadkich gatunków można zaliczyć: bielika, orlika krzykliwego, bociana czarnego, bąka, kilka gatunków perkozów, żurawia, a także wydrę i bobra europejskiego. Oprócz cennej flory i fauny występuje tutaj szereg zabytków kultury materialnej. Wśród nich są m.in. pozostałości osad palowych nad jeziorem Łąkorz i Robotno, 5 grodzisk średniowiecznych, 12 obiektów tradycyjnego budownictwa wiejskiego z XVII i XIX wieku oraz obiekty sakralne i zespoły pałacowo-dworskie.

3.2.4. Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Drwęcy

Obszarem Chronionego Krajobrazu są tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnioną funkcją korytarzy ekologicznych.

Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Drwęcy utworzony został uchwałą Nr XXXVIII/656/17 Sejmiku Województwa Kujawsko – Pomorskiego z dnia 27 listopada 2017 r. Obszar Dolina Drwęcy znajduje się w województwie warmińsko-mazurskim i kujawsko-pomorskim. Obejmuje rzekę Drwęcę wraz z dopływami.

Ryc. 3 Lokalizacja Obszaru Chronionego Krajobrazu na terenie gminy Brodnica

Źródło: geoserwis.gdos.pl

Długość Drwęcy określa się na około 207,2 km. Dopływy ujęte w granicach Ostoi Dolina Drwęcy w to: Grabiczek - 19,5 km, Dylewka - 14,9 km, Poburzanka - 3,5 km, Gizela - 9,5 km, Łławka - 7,6 km, Wólka - 6,6 km, Wel - 14,6 km.

Całkowita powierzchnia zlewni rzeki Drwęcy wynosi 5 693 km². Obszar Dolina Drwęcy leży w mezoregionach: Dolina Drwęcy, Garb Lubawski, Pojezierze Brodnickie. Rejon ten pełnił funkcję płytkiej doliny marginalnej w subfazie krajeńsko - wąbrzeskiej i stanowiła drogę odpływu glacyofluwialnego z sandrów fazy pomorskiej. Jest to obszar stanowiący mozaikę siedlisk z różnego typu zbiornikami wodnymi (jeziora, starorzecza), torfowiskami wysokimi i przejściowymi, lasami bukowymi, grądowymi, łęgowymi i borami bagiennymi, ekstensywnie użytkowanymi łąkami w dolinie rzeki, niżowymi nadrzecznymi zbiorowiskami okrajkowymi.

Na terenie gminy Brodnica OCHK zajmuje powierzchnię 4893,53 ha (39,6 % powierzchni gminy). W granicach wymienionego obszaru chronionego krajobrazu obowiązują zakazy zawarte w Uchwale Nr XXXVIII/656/17 Sejmiku Województwa Kujawsko - Pomorskiego z dnia 27 listopada 2017 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Doliny Drwęcy. Uchwała szczegółowo przedstawia zakazy jak i odstępstwa od nich dotyczące dla części terenów obszaru chronionego krajobrazu na terenie gminy Brodnica.

3.2.5. Pomniki przyrody

Pomnikami przyrody są pojedyncze oraz grupowe twory przyrody żywej i nieożywionej o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej. Wyróżniają się one indywidualnymi cechami, odznaczającymi je wśród innych tworów, np. wiek lub wielkie rozmiary dla drzew i krzewów czy niezwykłość formy lub pochodzenia dla pomników przyrody nieożywionej.

Do pomników przyrody ożywionej należą: pojedyncze krzewy, drzewa i grupy drzew odznaczające się sędziwym wiekiem, wielkością, niezwykłymi kształtami lub innymi cechami, a także zabytkowe aleje drzew. Natomiast do pomników przyrody nieożywionej należą: największe głazy narzutowe, tzw. eratyki oraz interesujące formy powierzchni ziemi np. źródła, wodospady, jary, skałki, wywierzyska, przełomy rzeczne, jaskinie, odkrywki itp.

Na terenie gminy Brodnica znajdują się następujące pomniki przyrody:

- grupa 6 lip drobnolistnych w Niewierzu dz. 140/6,
- dąb w parku w Opalenicy,
- grupa 14 drzew w parku we wsi Karbowo,
- buk w oddziale leśnym nr 287 kompleksu lasu po zachodniej stronie j. Bachotek,
- lipa w miejscowości Wybudowanie Michałowo przy ulicy Krajobrazowej,
- lipa w pasie drogi powiatowej Brodnica - Szczuka w miejscowości Podgórz,
- grupa 4 lip na skrzyżowaniu dróg przy kapliczce w Mszanie,
- dąb szypułkowy w oddziale leśnym 7236 na terenie wsi Szabda,
- grupa 2 jodeł pospolitych w oddziale leśnym 7238/3 na terenie wsi Szabda,
- głaz narzutowy we wsi Kominy.

W stosunku do ww. drzew wprowadzono ochronę polegającą na stosowaniu zakazów:

- wycinania, niszczenia lub uszkodzenia drzew,
- zrywania pączków, kwiatów, owoców i liści,

- zanieczyszczenia terenu i wzniesienia ognia w pobliżu drzew,
- umieszczania tablic, napisów i innych znaków ,
- wchodzenia na drzewa,
- wznoszenia budowli w pobliżu drzew.

W stosunku do głązu narzutowego zabrania się :

- niszczenia gleby,
- wzniesienia ognia i zanieczyszczenia terenu w sąsiedztwie głązu,
- uszkodzania głązu przez skrobanie, malowanie, niszczenie mchów i porostów występujących na głązie.

3.2.6. Użytki ekologiczne

Na terenie gminy Brodnica znajduje się kilka śródleśnych podmokłych obniżień uznanych za użytki ekologiczne Rozporządzeniem Nr 27/2004 Wojewody Kujawsko-Pomorskiego z dnia 25 sierpnia 2004 r. w sprawie użytków ekologicznych (Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. Nr 95, poz. 1659). Ich ochrona polega na zakazie : pozyskiwania, niszczenia lub uszkodzania drzew i innych roślin, wysypywania, zakopywania i wylewania odpadów lub innych nieczystości, zmiany stosunków wodnych, wydobywania minerałów i torfu, niszczenia gleby oraz zmiany sposobu jej użytkowania.

3.3. Uzdrowiska

Na terenie gminy Brodnica nie występują uzdrowiska.

3.4. Strategia ochrony środowiska dla gminy Brodnica

Zgodnie z Programem ochrony środowiska dla Gminy Brodnica na lata 2019-2022, z perspektywą do 2026 r., określono harmonogram realizacyjny zakładający realizację działań Gminy, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawnymi oraz planowanymi przez jednostkę inwestycjami.

Obowiązki samorządu gminnego wynikają między innymi bezpośrednio z następujących ustaw:

- ustawy Prawo ochrony środowiska,

- ustawy Prawo Wodne,
- ustawy o odpadach,
- ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach,
- ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków,
- ustawy o ochronie przyrody.

W dokumencie POŚ dla gminy Brodnica przedstawiono diagnozę stanu istniejącego oraz zagrożeń środowiska przyrodniczego gminy. Dokument ten zachowuje spójność z dokumentami strategicznymi i planistycznymi na szczeblu krajowym, wojewódzkim oraz powiatowym. W dokumencie został sformułowany nadrzędny cel, który brzmi: „Zrównoważony rozwój Gminy Brodnica wpływający na wysoką jakość życia mieszkańców oraz zachowanie walorów przyrodniczych na terenie gminy.” Dla każdego z analizowanych terenów określono kierunki interwencji oraz wyznaczono cele i zadania do realizacji.

Kierunki interwencji dla poszczególnych obszarów interwencji:

1. Ochrona klimatu i jakości powietrza:

- poprawa jakości powietrza na terenie Gminy;
- ograniczanie emisji zanieczyszczeń pochodzących ze źródeł niskiej emisji, zwłaszcza benzo(a)pirenu;
- poprawa efektywności energetycznej budynków;
- termomodernizacja budynków mieszkalnych oraz użyteczności publicznej;
- zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii.

2. Zagrożenia hałasem:

- ograniczenie natężenia hałasu wzdłuż ciągów komunikacyjnych.

3. Pola elektromagnetyczne:

- ograniczanie zagrożenia polami elektromagnetycznymi.

4. Gospodarowanie wodami:

- poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych;
- ochrona i zrównoważone gospodarowanie zasobami wodnymi.

5. Gospodarka wodno - ściekowa:

- ochrona i zrównoważone gospodarowanie zasobami wodnymi;
- zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki.

6. Zasoby geologiczne:

- ograniczanie presji na wykorzystanie zasobów geologicznych złóż kopalin;

- zabezpieczenie przestrzenne obszarów pod kątem ochrony zasobów geologicznych złóż kopalin.

7. Gleby:

- ochrona powierzchni przed degradacją rolniczą.

8. Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów:

- ograniczenie ilości odpadów trafiających bezpośrednio na składowisko oraz zmniejszenie uciążliwości odpadów;
- zapewnienie mieszkańcom możliwości segregowania odpadów komunalnych;
- likwidacja azbestu.

9. Zasoby przyrodnicze:

- wzmocnienie systemu obszarów chronionych;
- promocja walorów przyrodniczych i zrównoważony rozwój turystyki;
- rozwój obszarów zieleni oraz utrzymanie terenów już istniejących;
- ochrona lasów.

10. Zagrożenia poważnymi awariami:

- minimalizacja możliwości wystąpienia poważnych awarii;
- zwiększenie wsparcia dla jednostek straży pożarnych.

Zaplanowane działania w przedmiotowym dokumencie obejmują zadania własne samorządu gminnego. Sprawne i skuteczne zrealizowanie planowanych zadań, aby osiągnąć założony cel wiąże się z tym iż gmina musi jednocześnie dysponować zasobami finansowymi, organizacyjnymi oraz infrastrukturalnymi.

Zasoby finansowe, konieczne do realizacji zadań Programu Ochrony Środowiska pozyskiwane są ze środków budżetowych, jak i pozabudżetowych. Aby uzyskać jak najlepsze wyniki we wdrażaniu Programu konieczne jest stworzenie sprawnego systemu finansowania ochrony środowiska, w którym podstawowymi źródłami finansowania są fundusze ekologiczne, programy pomocowe, środki własne inwestorów oraz budżet gminy. Forma dotacji z zewnętrznych funduszy jest różna może być to forma bezzwrotnej pożyczki lub pożyczki preferencyjnej. Źródłem finansowania inwestycji z zakresu infrastruktury przyczyniającej się do ochrony środowiska, mogą być fundusze Unii Europejskiej, Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Bank Ochrony Środowiska S.A oraz Fundusz Ochrony Gruntów Rolnych.

Gmina dysponuje odpowiednio przygotowanym zasobem organizacyjnym, umożliwiającym skuteczną i sprawną realizację zadań. Cele i zadania w zakresie szeroko pojętej ochrony środowiska, które zostały ujęte w planach i strategiach na terenie gminy są realizowane przez pracowników Urzędu Gminy Brodnica oraz przez przedsiębiorców i inne jednostki, w szczególności w zakresie edukacji ekologicznej dzieci i młodzieży oraz rozbudowy i modernizacji infrastruktury technicznej gminy.

W POŚ przeanalizowano możliwość zastosowania przedstawionych rozwiązań na podstawie uwarunkowań dotyczących istniejącej infrastruktury, organizacji i zarządzania ochroną środowiska oraz sytuacji finansowej gminy i stwierdzono, że wszystkie zaproponowane przedsięwzięcia są możliwe do zrealizowania uwzględniając następujące warunki: etapowość wdrażania przewidzianych do realizacji zadań; powołane zespołu konsultacyjnego, którego zadaniem byłby nadzór w zakresie wdrażania, realizacji oraz monitoringu funkcjonowania Programu; pozyskanie dodatkowych środków finansowych na realizację przewidzianych w programie zadań inwestycyjnych i pozainwestycyjnych.

Grupa podmiotów do której adresowane są obowiązki wynikające z realizacji celów i działań określonych w POŚ ma za zadanie: organizować i zarządzać Programem, realizować cele i zadania określone w Programie, nadzorować i monitorować realizację Programu.

Program określa również obowiązki dla podmiotów korzystających ze środowiska w celu ograniczenia ich negatywnego oddziaływania na poszczególne elementy środowiska. Bardzo istotną rolę odgrywają tu mieszkańcy Gminy, w związku z tym również do tej grupy kierowane są zadania. Realizacja zadań i celów określonych w programie kierowana jest także do administracji samorządowej i rządowej, jednostek pozarządowych i przedsiębiorstw produkcyjnych i usługowych, prowadzących działalność na terenie gminy, a w szczególności:

- Urzędu Gminy Brodnica,
- Starostwa Powiatowego w Brodnicy,
- Wojewody Kujawsko - Pomorskiego,
- Nadleśnictwa Brodnica,
- Właścicieli lasów prywatnych,
- Wojewódzkiego Zarządu Melioracji i Urządzeń Wodnych
- Państwowe gospodarstwo Wodne Wody Polskie,
- Regionalnego Centrum Edukacji Ekologicznej,

- przedsiębiorstw komunalnych,
- przedsiębiorstw budowlanych,
- przedsiębiorstw energetycznych,
- przedsiębiorstw transportowych.

Wdrażanie Programu odbywać się będzie przez stałe monitorowanie uzyskiwanych efektów. Monitorowanie przebiegu realizacji i efekty programu mające na celu kontrolę wdrażania programu obejmują sporządzenie raportu oceniającego postęp wdrażania co dwa lata oraz bieżące kontrolowanie postępu w zakresie wykonania przedsięwzięć zdefiniowanych w Programie. Nadzór i kontrola przebiegu realizacji i efektów wdrażania Programu prowadzona będzie przez:

- Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Bydgoszczy,
- Wojewódzką i Powiatową Stację Sanitarно- Epidemiologiczną,
- Urząd Gminy Brodnica.

4. Obszary i zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej

Zgodnie z przepisami ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, przy sporządzaniu i aktualizacji studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, uwzględnia się zagadnienia związane z ochroną zabytków i opieką nad obiektami zabytkowymi. W Studium uwzględnia się problematykę dotyczącą ochrony zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru, zabytków znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków.

Formami ochrony zabytków ustanowionymi prawem są:

- wpis do rejestru zabytków;
- uznanie za pomnik historii;
- utworzenie parku kulturowego;
- ustalenia ochrony w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego, decyzjach o warunkach zabudowy i decyzjach o lokalizacji inwestycji celu publicznego.

Działalność służb konserwatorskich i zespołów planowania przestrzennego w dziedzinie ochrony i rewaloryzacji obiektów, zespołów i obszarów zabytkowych opiera się przede wszystkim na rozpoznaniu i określeniu obiektów i obszarów, stanowiących przedmiot ochrony konserwatorskiej, wprowadzanej w akty prawa miejscowego, jakim są miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego. Zapisy te oparte są na wytycznych konserwatorskich, sporządzanych przez urzędy ochrony zabytków. Studium uwarunkowań i kierunków wskazuje sposoby sprawowania ochrony zabytków, jakie mają być realizowane w miejscowych planach sporządzanych w oparciu o Studium. Są one także wskazówkami przy wydawaniu decyzji o warunkach zabudowy i lokalizowaniu inwestycji celu publicznego w sytuacji braku w danym obszarze obowiązującego planu zagospodarowania przestrzennego.

Zakres i sposoby ochrony zabytków wpisanych do rejestru, ujętych w gminnej ewidencji zabytków, uznanych za pomnik historii wynikają z zapisów Ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.

Ogólne zasady i wskaźniki zagospodarowania oraz użytkowania terenów przy opracowaniu planów miejscowych na obszarach objętych ochroną konserwatorską:

- wszelkie roboty budowlane obiektów nieruchomych objętych ochroną należy prowadzić w uzgodnieniu z właściwym organem ochrony konserwatorskiej;
- zachowanie historycznych linii zabudowy;
- należy zachować wygląd architektoniczny zabudowy historycznej w zakresie gabarytu, kształtu i pokrycia dachu, kompozycji elewacji tzn. zachowania detalu architektonicznego, rozmieszczenia, wielkości, kształtu oraz proporcji otworów okiennych i drzwiowych wraz z oryginalną stolarką oraz w zakresie wystroju klatki schodowej (wraz z historyczną posadzką i stolarką);
- nakaz dostosowania nowoprojektowanej zabudowy w zakresie skali, bryły i formy architektonicznej (wysokość, proporcje wymiarów rzutów, pokrycie i kształty dachów, ich układ w stosunku do drogi) do sąsiedniej istniejącej zabudowy objętej ochroną; nowa zabudowa powinna harmonizować z zabudową historyczną, a jednocześnie prezentować znamiona obecnych czasów;
- dachy kryte dachówką ceramiczną, odstępstwa od powyższych parametrów w szczególnych uzasadnionych przypadkach;

- przy ustalaniu kolorystyki obiektów o wartości historyczno-kulturowych należy brać pod uwagę kolorystykę obiektów sąsiednich w uzgodnieniu z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków;
- w obiektach historycznych ewentualna wymiana stolarki powinna mieć charakter odtworzeniowy względem zachowanej historycznej stolarki lub powinna być odtworzona na podstawie zachowanych przekazów ikonograficznych;
- nakazuje się likwidację lub przebudowę (wymianę) obiektów dysharmonizujących lub kolidujących z charakterem historycznej struktury przestrzennej.

4.1. Ochrona dziedzictwa kulturowego i zabytków

Na terenie gminy Brodnica zlokalizowane są obiekty objęte ochroną konserwatorską i archeologiczną na mocy wpisu do rejestru zabytków. Wszelkie działania przy tychże obiektach i na terenach zabytkowych wymagają uzgodnienia z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków, a prace przy nich mogą się odbyć po uzyskaniu pozwolenia Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

4.2. Zabytki archeologiczne

Na terenie gminy Brodnica zlokalizowane są dwa grodziska wpisane do rejestru zabytków archeologicznych w miejscowościach Karbowo i Mszano oraz osada (obozowisko, cmentarzysko) w miejscowości Szczuka. Zabytki archeologiczne wpisane do rejestru zabytków archeologicznych podlegają bezwzględnej ochronie archeologicznej. Pozostałe zabytki archeologiczne stanowią nieruchome zabytki archeologiczne nieekspozowane w terenie, które są dostępne do celów inwestycyjnych pod warunkiem uprzedniego uzgodnienia z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków. Wszelkie prace ziemne wymagają pozwolenia Wojewódzkiego Konserwatora zabytków, który określi zakres prac archeologicznych, zakres i rodzaj niezbędnych badań archeologicznych. Wykaz stanowisk archeologicznych przedstawiono w części tekstowej i graficznej dotyczącej uwarunkowań niniejszego Studium.

4.3. Strefa ochrony wsi o zachowanym historycznym układzie ruralistycznym

Strefą historycznego układu ruralistycznego obejmuje się miejscowości prezentujące trzy typy układów przestrzennych :

- zabudowa przydrożnicowa/ulicówka - układ jednodrożny o zwartej zabudowie po obu stronach drogi (miejscowości Cielęta, Szabda, Szczuka);
- zabudowa placowa/owalnica – zabudowa zlokalizowana wokół centralnego placu o zróżnicowanym kształcie (miejscowość Mszano);
- zabudowa folwarczna - ośrodkiem centralnym jest folwark lub dwór wraz z zabudowaniami gospodarczymi (miejscowości Karbowo, Opalenica, Przydatki).

Ponadto na terenie gminy występują jeszcze miejscowości o układzie przestrzennym w formie zabudowy rozporoszonej (zabudowania rozmieszczone równomiernie, ale w znacznej odległości, dystans między zagrodami przekracza 100 m, gospodarstwa zlokalizowane w sąsiedztwie przynależnych im pól uprawnych - np. miejscowości Bartniki, Gorczenica, Gortatowo).

Przebieg stref do uszczegółowienia na etapie sporządzenia planu miejscowego. Ochronie podlegają takie elementy historycznej struktury przestrzennej jak układ przestrzenny, zabudowa o cechach tradycyjnych, obiekty sakralne, cmentarze oraz towarzyszące im elementy krajobrazu naturalnego, tworzące z w/w kompozycję architektoniczno-krajobrazową.

Planowana nowa zabudowa powinna swoją funkcją, gabarytami, skalą, bryłą wielkością nawiązywać do historycznej zabudowy wsi. Dla wsi o historycznym układzie ruralistycznym postuluje się opracowanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego terenu w celu zapewnienia właściwej integracji przestrzennej i funkcjonalnej planowanych i istniejących, o wartości kulturowej, elementów zagospodarowania.

Parametry i wskaźniki kształtowania nowej zabudowy oraz zagospodarowania terenu dla zapewnienia ciągłości w kształtowaniu architektury, charakterystycznej dla danego regionu, powinny uwzględniać historyczne elementy podlegające ochronie, takie jak: kompozycja urbanistyczna, linia zabudowy, intensywność zabudowy, sposób lokalizacji i przeznaczenia budynków, forma i gabaryty budynków. Forma zabudowy powinna nawiązywać do istniejącej zabudowy historycznej z uwzględnieniem: wysokości budynków, rodzaju dachu, proporcji i kompozycji elewacji, użytych materiałów budowlanych, rodzaju

detalu architektonicznego oraz kolorystyki, a forma zagospodarowania powinna zachować elementy małej architektury i zieleni towarzyszącej zabudowie historycznej.

4.4. Strefa ochrony konserwatorskiej zespołów podworskich i parków dworskich

Wykaz zespołów podworskich i parków dworskich przedstawiono w części tekstowej dotyczącej Uwarunkowań w rozdziale 4.1.3 niniejszego Studium. Tereny parków dworskich lub ich tereny i założenia zieleni komponowanej zajmują część obszaru gminy. Dla terenów tych zaleca się następujące ustalenia:

- zachowanie zabudowy o walorach historycznych i architektonicznych, jej konserwacja, rewaloryzacja, rekonstrukcja;
- dopuszcza się lokalizację ciągów pieszo-rowerowych, placów wypoczynkowych i widokowych wraz z urządzeniami rekreacyjnymi, z ograniczeniami wynikającymi z ochrony środowiska kulturowego;
- zakaz zmniejszania powierzchni parków zabytkowych;
- dla obiektów zabytkowych lub o wartościach kulturowych wyznacza się obowiązek rewaloryzacji według wymogów wynikających z ochrony wartości zabytkowych i kulturowych przede wszystkim utrzymanie lub uczytelnienie kompozycji założeń oraz ochrona i pielęgnacja drzewostanu i zachowanie oraz renowacja cennych historycznie obiektów zabytkowych;
- dopuszcza się wprowadzanie zagospodarowania rekreacyjno-wypoczynkowego, w szczególności ścieżki, oświetlenie, architekturę ogrodową;
- ochrona dworów poprzez konserwację zachowanych elementów zabytkowych, odtworzenie na podstawie dokumentów archiwalnych, przekazów itp. zniszczonych elementów architektonicznych, uwzględnienie przy adaptacji obiektów pierwotnego czytelnego układu, historycznego kształtu bryły, przy uwzględnieniu stosowanych badań architektonicznych w celu uzyskania wytycznych konserwatorskich do planowanych w tych obiektach zmian;
- zakaz lokalizacji na terenie parku i w jego sąsiedztwie inwestycji uciążliwych i mogących potencjalnie wpływać na środowisko przyrodnicze;
- zakaz znaczących ingerencji w rzeźbę terenu;
- zakaz lokalizacji nadziemnej infrastruktury technicznej;

- zakaz ingerencji w warunki wodno-gruntowe mogących negatywnie wpłynąć na stan zachowania zabytku w szczególności drzewostanu parkowego.

4.5. Ochrona obiektów sakralnych

Kościóły i kaplice oraz cmentarze wszystkich wyznań, czynne i nieczynne (zamknięte), jako obiekty o szczególnej wartości zabytkowej i walorach krajobrazowych jako dominanty architektoniczne, a cmentarze jako miejsca pamięci i pomniki historii, podlegają bezwzględnej ochronie.

W stosunku do cmentarzy zarówno tych czynnych i nieczynnych obowiązują następujące ustalenia:

- zabronione jest sytuowanie wszelkich obiektów budowlanych i urządzeń tymczasowych, które nie są ściśle związane lub kolidują z planowaną podstawową funkcją terenu;
- ustala się obowiązek dostosowania realizowanych elementów zagospodarowania skalą, jakością i charakterem do pełnionych funkcji, krajobrazu, architektury istniejącego i planowanego otoczenia;
- dopuszcza się zabudowę o charakterze architektury ogrodowej, związanej z podstawową funkcją terenu (kaplice) oraz związanych z funkcją komunikacyjną (schody, ścieżki) a także ogrodzenia.

W obrębie historycznych cmentarzy obowiązuje ochrona układu przestrzennego (alei, układu kwater), ochrona zabytkowego drzewostanu, ochrona historycznych nagrobków i innych elementów małej architektury tj.: ogrodzenia, pompy wody, kaplice. Wszystkie prace należy poprzedzać właściwą dokumentacją konserwatorską, prowadzącą do określenia uwarunkowań historycznych i możliwości dalszego użytkowania. Prace należy uzgodnić z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków, a w przypadku obiektów wpisanych do rejestru zabytków – uzyskać pozwolenia Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków na prowadzenie prac. Ochronie podlegają także kapliczki i figurki, w sensie ich lokalizacji i formy przestrzennej, będące przejawem kultu religijnego i tradycji.

4.6. Ochrona obiektów architektury i budownictwa

Obiekty architektury i budownictwa o wartościach historycznych i architektonicznych winny być utrzymywane w dobrym stanie, a wszelkie zmiany użytkowania powodujące konieczność przystosowania do nowej funkcji, modernizacje i remonty wymagają uzgodnienia z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków. Budynki gospodarcze w zespołach podworskich oraz przy szkołach, plebaniach, w obrębie zagród itp. podlegają również ochronie. Powyższe dotyczy również starodrzewa towarzyszącego w/w obiektom.

Zabudowa mieszkaniowa, drewniana i murowana o cechach tradycyjnych charakterystycznych dla miejsca i regionu winna być zachowana i stanowić inspirację do kształtowania nowej zabudowy. Dopuszcza się wymianę zabudowy ze względu na stan techniczny zagrażający bezpieczeństwu ludzi i mienia pod warunkiem uzgodnienia wszelkich prac z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.

Budynek podlegający wymianie (odtworzeniu) powinien usytuowaniem, gabarytem, kształtem i pokryciem dachu nawiązywać do poprzedniego. Sytuując nową zabudowę należy uwzględniać sąsiedztwo obiektów o wartości kulturowej i historycznej. Nowych budynków nie należy sytuować w sposób degradujący istniejącą, tradycyjną zabudowę, a ich forma architektoniczna winna być dostosowana do otaczającej zabudowy i krajobrazu.

4.7. Formy ochrony zabytków

Na terenie gminy Brodnica brak obiektów uznanych przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej za Pomnik Historii. Na obszarze gminy nie wyznaczono także Parku Kulturowego.

5. Kierunki rozwoju systemów komunikacji i infrastruktury technicznej

Na system komunikacyjny gminy Brodnica składają się droga krajowa, drogi wojewódzkie, drogi powiatowe oraz gminne, a także linia kolejowa.

Tereny infrastruktury technicznej i komunikacji obejmują tereny, do których należą wodociągi, kanalizacja, linie elektroenergetyczne oraz tereny skupiające obiekty i urządzenia służące do zaopatrzenia w wodę, ciepło, energię elektryczną oraz służące do oczyszczenia i odprowadzenia ścieków.

5.1. System komunikacji drogowej

Układ drogowy w gminie Brodnica stanowią:

- droga krajowa nr 15 relacji Poznań – Inowrocław – Toruń – Ostróda - Olsztyn
- droga wojewódzka nr 543 relacji Paparzyn - Radzyń Chełmiński - Jabłonowo Pomorskie – Grzybno - Szabda;
- droga wojewódzka nr 544 relacji Brodnica - Lidzbark- Działdowo – Mława – Grudusk - Przasnysz- Nowa Wieś - Ostrołęka;
- droga wojewódzka nr 560 relacji Brodnica – Rypin – Sierpc – Bielsk;
- drogi powiatowe – stanowią podstawowy układ drogowy w gminie (wykaz dróg powiatowych przedstawiono w części dotyczącej uwarunkowań niniejszego Studium);
- drogi gminne – stanowią uzupełniający układ drogowy w gminie;
- drogi wewnętrzne – drogi nie będące drogami publicznymi w myśl przepisów odrębnych.

Klasy poszczególnych dróg publicznych:

- droga krajowa- klasa GP lub G;
- droga wojewódzka – klasa GP lub G;
- drogi powiatowe – klasa G lub Z;
- drogi gminne – klasa L lub D.

Przy przebudowie dróg – wojewódzkiej oraz powiatowej można przyjąć o jeden poziom niżej.

Proponuje się następujące wytyczne do planów miejscowych w liniach rozgraniczających drogi:

- dopuszcza się lokalizację obiektów budowlanych i urządzeń technicznych związanych z prowadzeniem, zabezpieczeniem i obsługą ruchu, a także urządzeń związanych z potrzebami zarządzania ruchem;
- dopuszcza się lokalizację urządzeń infrastruktury technicznej;
- obowiązuje zakaz lokalizacji budynków, budowli i urządzeń z wyłączeniem urządzeń infrastruktury technicznej, niezwiązanych z podstawowym przeznaczeniem terenu;

- dopuszcza się realizację sieci i urządzeń infrastruktury technicznej związanych z obsługą techniczną drogi w szczególności odwodnienia, oświetlenia;
- parametry techniczne dróg zgodnie z przepisami odrębnymi;
- dopuszcza się realizację ciągów pieszo - jezdnych.

5.2. Polityka Parkingowa

Zaleca się stosowanie następujących wskaźników ilości miejsc parkingowych (mp) dla wybranych funkcji:

- zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna - minimum 1,5 mp na mieszkanie;
- zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna – minimum 2 mp na mieszkanie;
- zabudowa mieszkaniowa (w zagrodzie) – minimum 2 mp na mieszkanie;
- usługi handlu - minimum 3 mp na 100 m² powierzchni użytkowej budynku, jednak nie mniej niż 2 mp na 1 lokal handlowy;
- usługi sportu i rekreacji - minimum 15 mp na 100 użytkowników terenowych obiektów i urządzeń sportowo-rekreacyjnych;
- usługi inne - minimum 2 mp na 100 m powierzchni użytkowej lokalu (dla określonej usługi), jednak nie mniej niż 2 mp na 1 lokal usługowy;
- produkcja - minimum 30 mp na 100 pracowników.

5.3. System komunikacji kolejowej

Przez teren gminy przebiegają dwie linie kolejowe. Niez elektryfikowana linia kolejowa nr 208 łącząca Działdowo z Chojnicami przez Lidzbark, Brodnicę, Jabłonowo Pomorskie, Grudziądz, Laskowice, Wierzchucin i Tucholę. Położona jest w granicach trzech województw: warmińsko-mazurskiego, kujawsko-pomorskiego i pomorskiego oraz na obszarze Oddziału Regionalnego PKP PLK w Gdańsku. Druga linia nr 33 relacji Kutno - Brodnica przez Płock i Sierpc.

Według stanu na maj 2020 r., przewozy pasażerskie odbywają się tylko na trasie linii 208 Grudziądz - Brodnica.

5.4. System wodno-kanalizacyjny

5.4.1. Zaopatrzenie w wodę

Obszar gminy Brodnica znajduje się poza zasięgiem głównych zbiorników wód podziemnych (GZWP).

Gmina Brodnica w przeważającej części jest zwodociągowana. Gmina Brodnica zarządza dwiema stacjami uzdatniania wody we wsiach Mszano i Szymkowo oraz pompownią wody w miejscowości Szczuka podnoszącą ciśnienie dla odbiorców we wsiach: Cielęta, Wybudowanie Michałowo i Nowy Dwór.

Hydrofornia w Mszanie zaopatruje w wodę następujące miejscowości: Mszano, Niewierz, Kruszyńki, Bartniki i Szabda oraz uzdatnia wodę z trzech studni głębinowych, dwie studnie znajdują się we wsi Mszano, a jedna we wsi Szabda. Ujęcie we wsi Mszano posiada pozwolenie wodnoprawne na pobór wód podziemnych i odprowadzenia wód popłucznych wydane decyzją nr OŚ.6431.17.2015 z dnia 18 grudnia 2015 roku ważne do 18 grudnia 2035 roku.

Hydrofornia w Szymkowie zasila w wodę następujące miejscowości: Sobiesierzno, Gortatowo, Dzierżno, Szymkowo, Kozi Róg, Szczuka, Podgórz, Gorczenica, Gorczeniczka, Opalenica, Kominy, Moczadła, Cielęta, Wybudowanie Michałowo oraz Bobrowiska i Nowy Dwór oraz uzdatnia wodę z czterech studni głębinowych, dwie znajdują się we wsi Szymkowo, a kolejne dwie we wsi Szczuka. Ujęcie Szymkowo posiada pozwolenie wodnoprawne na pobór wód podziemnych i odprowadzenia wód popłucznych na mocy decyzji nr OŚ.6341.38.2013 z dnia 30 sierpnia 2013 roku ważne do 2 września 2033 roku.

Oprócz wodociągu grupowego, na terenie gminy funkcjonują wodociągi zagrodowe, z których korzysta kilkadziesiąt posesji. Pozostałe gospodarstwa indywidualne zaopatrują się w wodę ze studni kopanych (ujęć indywidualnych) na terenach własnych gospodarstw.

Zachowuje się istniejące ujęcia wody. Zakłada się ich modernizację, automatyzację do dostosowania ich do zmieniających się przepisów i standardów.

W zależności od tempa rozwoju przestrzennego gminy, dla zachowania odpowiednich ciśnień w sieci przewiduje się realizację kolejnych odcinków sieci wodociągowej. Dla terenów rozwojowych przewiduje się lokalizację sieci wodociągowych o średnicach wynikających z odpowiednich norm, przepisów i standardów.

Ponadto do zadań służących poprawie jakości zaopatrzenia gminy w wodę należy:

- zapewnienie wszystkim mieszkańcom wody na cele bytowo-socjalne, o jakości spełniającej wymagane przepisami normy i standardy;
- utrzymanie wysokiego stopnia pewności dostawy wody w warunkach normalnych i w sytuacjach awaryjnych i zagrożenia kryzysowego;
- poprawa stanu technicznego sieci dla zminimalizowania jej awaryjności, zapobiegania stratom wody i uniknięcia wtórnego zanieczyszczenia;
- racjonalizacja gospodarki wodnej;
- kontynuacja budowy sieci wodociągowej na terenach nieuzbrojonych, a przeznaczonych w niniejszym studium pod zainwestowanie;
- kontynuacja budowy przyłączy do budynków.

5.4.2. Gospodarka ściekowa

Gmina Brodnica zarządza 40 przepompowniami ścieków, dzięki którym możliwy jest sprawny odbiór i przerzut ścieków do oczyszczalni miejskiej w Brodnicy. Z kanalizacji korzystają mieszkańcy wsi Cielęta, Karbowo, Szabda, Mszano, Podgórz, Wybudowanie Michałowo, Gorczenica, Niewierz, Kominy, Kruszyńki - Bartniki, Moczadła i Szczuka. Na terenie gminy stosowane są indywidualne systemy odprowadzania ścieków: zbiorniki bezodpływowe oraz przydomowe oczyszczalnie ścieków.

Zgodnie z ustawą z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne w miejscach, gdzie budowa systemów kanalizacji zbiorczej nie przyniosłaby korzyści dla środowiska lub powodowałaby nadmierne koszty, należy stosować systemy indywidualne lub inne rozwiązania zapewniające odpowiednią ochronę środowiska.

Część obszaru gminy Brodnica wchodzi w skład aglomeracji Brodnica przyjętej uchwałą nr XXII/390/16 Sejmiku Województwa Kujawsko - Pomorskiego z dnia 20 czerwca 2016 r. Teren aglomeracji Brodnica obejmuje w części miejscowości: Cielęta, Kruszyńki, Bartniki, Karbowo, Moczadła, Szabda, Mszano, Gorczenica, Szczuka, Podgórz, Wybudowanie Michałowo, Niewierz. W zakresie gospodarki wodno - ściekowej należy przyjąć ustalenia wynikające z powyższego dokumentu.

Ponadto wskazana jest rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej na potencjalnych obszarach rozwoju zabudowy wskazanych w Studium.

5.5. System energetyczny

5.5.1. Zaopatrzenie w energię elektryczną

Na terenie gminy Brodnica usytuowane są następujące elementy sieci elektroenergetycznej:

- napowietrzne linie elektroenergetyczne 110 kV relacji:
  - Brodnica Grunwald - Brodnica Podgórz,
  - Brodnica Podgórz - Lidzbark Welski,
  - Brodnica Podgórz - Nowe Miasto Lubawskie,
  - Jabłonowo - Brodnica Grunwald,
  - Rypin - Brodnica Podgórz,
- Napowietrzne i wewnętrzne stacje transformatorowe 15/0, 4 kV,
- Napowietrzne i kablowe linie elektroenergetyczne SN 15 kV i nN 0,4 kV, służące do zasilania w energię elektryczną odbiorców na terenie miasta,
- Gmina Brodnica zasilana jest napowietrznymi i kablowymi liniami SN 15 kV
  - GPZ Brodnica Podgórz,
  - GPZ Brodnica Grunwald.

Na terenie gminy nie znajdują się żadne stacje elektroenergetyczne 110/15 kV. Planowane lokalizacje nowych linii elektroenergetycznych powinno nastąpić poprzez odpowiednie decyzje administracyjne lub na podstawie sporządzania planów miejscowych.

Dla linii elektroenergetycznych należy zachować strefy ograniczonego użytkowania wynikające z norm i przepisów – należy zachować także minimalne odległości zabudowy od skrajnego przewodu linii.

5.5.2. Zaopatrzenie w gaz

Na terenie gminy Brodnica zlokalizowane są poniższe gazociągi:

- wysokiego ciśnienia DN 250 relacji Wąbrzeźno - Brodnica wraz z gazociągiem przyłączeniowym DN150 do miasta Brodnica i stacją redukcyjno - pomiarową $Q=8000\text{m}^3/\text{h}$ zlokalizowaną w mieście Brodnica przy ul. Targowej ,
- wysokiego ciśnienia DN300/250 relacji Brodnica - Nowe Miasto Lubawskie,
- średniego ciśnienia dn355 relacji Brodnica - Rypin.

Przez obszar gminy przebiega ok. 3,8 km gazociągów średniego ciśnienia oraz ok. 23 km. gazociągów wysokiego ciśnienia (dane na 31.12.2019).

W planie Polskiej Spółki Gazownictwa Sp. z o. o. na lata 2020 - 2024 ujęte jest zadanie pod nazwą Brodnica - Bartniczka polegające na budowie sieci gazowej średniego ciśnienia zasilającej południowo - wschodni obszar miasta oraz docelowo część terenów gminy wiejskiej Brodnica i gminy Bartniczka. Pierwszy etap inwestycji tj. budowa sieci zasilającej osiedle w południowo - wschodniej części miasta Brodnica został zrealizowany przez Spółkę w latach 2018 - 2019. Aktualnie trwa budowa gazociągu, który umożliwi zaspokojenie zapotrzebowania na paliwo gazowe odbiorców zlokalizowanych na trasie gazociągu średniego ciśnienia Brodnica - Jastrzębie.

5.5.3. Zaopatrzenie w ciepło

Obecnie na terenie gminy Brodnica nie funkcjonuje zbiorowy system ciepłowniczy. System zaopatrzenia w ciepło tworzą indywidualne, większe bądź mniejsze, kotłownie na paliwa stałe lub płynne. Jedyne kotłownie centralnego ogrzewania jakie występują znajdują się w spółdzielniach mieszkaniowych w Karbowie oraz Cielętach, obejmują one swym zasięgiem kilka budynków wielorodzinnych.

Najczęściej paliwem do wytworzonej energii cieplnej jest biomasa w postaci drewna lub jego pochodnych (np. brykiety drzewne, trociny), a także olej opałowy i węgiel kamienny. Problemem jest ogrzewanie budynków odpadami komunalnymi (butelki plastikowe, makulatura, zafoliowany papier, folia), których spalanie, w szczególności w okresie jesiennym – powoduje powstawanie dodatkowych szkodliwych dla zdrowia związków.

Jednym z kierunków polityki energetycznej i ekologicznej państwa jest ciągłe zmniejszanie zużycia energii pierwotnej dla celów komunalnych i mieszkaniowych oraz zastępowanie jej energią odpadową i odnawialną. Takimi działaniami mogą być:

- wykorzystanie biogazu i ciepła ze ścieków oczyszczalni;
- wykorzystanie odpadów komunalnych do celów energii cieplnej;
- wykorzystanie biomasy do ogrzewania budynków;
- wykorzystanie ciepła niskopotencjalnego odpadowego i ze środowiska za pomocą pomp ciepła dla potrzeb ogrzewania i przygotowania ciepłej wody;
- stosowanie niskoemisyjnych paliw grzewczych.

Rozwój ciepłownictwa powinien uwzględniać rozwój urbanistyczny gminy Brodnica, jak i również wiele innych czynników, takich jak: polityka ekologiczna państwa, ceny nośników energii, ochrona środowiska (w tym sukcesywna likwidacja kotłowni węglowych).

5.5.4. Odnawialne źródła energii (OZE)

Na terenie gminy Brodnica funkcjonuje obecnie 16 elektrowni wiatrowych:

- 4 na działce ewidencyjnej nr 53/4, obręb Cielęta, miejscowość Cielęta każdy o mocy 0,225 MW;
- 1 na działce ewidencyjnej nr 53/6, obręb Cielęta, miejscowość Cielęta o mocy 0,66 MW;
- 1 na działce ewidencyjnej nr 60/34, obręb Szczuka, miejscowość Podgórz o mocy 0,25 MW;
- 1 na działce ewidencyjnej nr 300/14, obręb Szczuka, miejscowość Podgórz o mocy 0,25 MW;
- 1 na działce ewidencyjnej nr 300/15, obręb Szczuka, miejscowość Podgórz o mocy 0,25 MW;
- 2 na działce ewidencyjnej 36/1, obręb Szymkowo, miejscowość Szymkowo każdy o mocy 0,6 MW;
- 2 na działce ewidencyjnej 9/4 ,obręb Gorczenica, miejscowość Gorczenica każdy o mocy 0,6 MW;
- 2 na działce ewidencyjnej 100/9, obręb Szczuka, miejscowość Szczuka każdy o mocy 0,5 MW;
- 2 na działce ewidencyjnej 23/22, obręb Kruszynki, miejscowość Kruszynki każdy o mocy 2 MW;

W gminie Brodnica zlokalizowana jest farma fotowoltaiczna „Brodnica” o mocy 2MW na działce 35/1 obręb Kruszynki.

Należy również zwrócić uwagę na coraz częściej stosowane pompy ciepła, wykorzystujące energię cieplną pozyskiwaną z głębi ziemi czy instalacje fotowoltaiczne. Instalacje te, pomimo stosunkowo wysokich kosztów ich budowy, cieszą się coraz większym zainteresowaniem.

Kolejnym źródłem energii odnawialnej jest biomasa, która jest podstawowym źródłem energii odnawialnej wykorzystywanym w Polsce, jej udział w bilansie wykorzystania OZE wynosi 98%. Do stopniowego wzrostu udziału energii ze źródeł odnawialnych przyczyniło się między innymi znaczące zwiększenie wykorzystania drewna i odpadów drewna. Gospodarstwa indywidualne posiadające własne kotły grzewcze są często opalane biomasą – tj. najczęściej drewnem jako paliwo dodatkowe. Na terenie gminy Brodnica wykorzystuje się energię z biomasy, którą uzyskuje się głównie poprzez spalanie biomasy roślinnej w postaci drewna, peletu oraz odpadów drzewnych, wiór i trocin.

5.6. Telekomunikacja

W obszarze administracyjnym gminy Brodnica znajdują się trzy stacje bazowe telefonii komórkowej

- stacja bazowa telefonii komórkowej nr 36816, zlokalizowana w Kruszynkach;
- stacja bazowa telefonii komórkowej nr 986 w miejscowości Cielęta;
- stacja bazowa telefonii komórkowej BRO 0005A w Karbowie.

Rozwój obszarów zabudowy mieszkaniowej i terenów aktywności gospodarczej oraz przewidywany wzrost poziomu życia mieszkańców tworzą także dynamiczny rynek konsumentów usług dla systemów telefonii komórkowej. Lokalizacja, wiążących się z systemami telefonii komórkowej, systemów typowych bazowych stacji przekaźnikowych (BTS) będzie określona odpowiednimi decyzjami administracyjnymi na wniosek zainteresowanych operatorów.

6. Obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym

Zgodnie z art. 6 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami, w którym zdefiniowano inwestycje celu publicznego Studium wyróżnia obszary, na których występują inwestycje oraz tereny zgodnie z ww. ustawą oraz obszary i inwestycje, na których są realizowane tego rodzaju inwestycje:

- tereny gminnych dróg publicznych;
- ogólnodostępne parkingi;

- infrastruktura techniczna: rozbudowa sieci elektroenergetycznej SN i NN, stacje uzdatniania wody wraz z siecią wodociągową, oczyszczalnia ścieków wraz z siecią kanalizacji sanitarnej oraz urządzenia związane z melioracją;
- tereny administracji publicznej;
- tereny publicznych szkół różnego szczebla edukacyjnego;
- tereny publicznych przedszkoli;
- tereny publicznych ośrodków zdrowia;
- kościoły;
- cmentarze;
- tereny sportu i rekreacji.

Studium zakłada rozwój przestrzenny, który uwarunkowany jest między innymi poprzez realizację inwestycji celu publicznego w zakresie: systemu obsługi transportu, infrastruktury technicznej, infrastruktury społecznej, ochrony środowiska przyrodniczego i kulturowego. Szczegółowe obszary lokalizacji inwestycji celu publicznego zostaną wytyczone w oparciu między innymi o decyzje o lokalizacji inwestycji celu publicznego, w oparciu o obowiązujące przepisy prawa i na etapie sporządzania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

7. Obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, zgodnie z ustaleniami planu zagospodarowania przestrzennego województwa i ustaleniami programów, o których mowa w art. 48 ust. 1

Dokumentami, w których zawarte są ustalenia dotyczące inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym są:

- Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Kujawsko-Pomorskiego;
- Strategia Rozwoju Transportu w Województwie Kujawsko-pomorskim;
- Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Kujawsko-Pomorskiego;
- Krajowy Program Zwiększania Lesistości;
- Strategia Rozwoju Powiatu Brodnickiego;
- Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Brodnickiego.

Na terenie gminy Brodnica określono zadania, o których mowa w art. 10 ust. 2 pkt 7 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Zgodnie z planem Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Kujawsko-Pomorskiego, są to:

- Nr 2 Ochrona gruntów o wysokiej przydatności dla rolnictwa przed zmianą użytkowania na cele nierolnicze;
- Nr 12 Przebudowa drogi krajowej nr 15;
- Nr 78 Przebudowa drogi wojewódzkiej nr 543;
- Nr 79 Przebudowa drogi wojewódzkiej nr 560;
- Nr 99 Przebudowa drogi wojewódzkiej nr 544;
- Nr 151 Przebudowa linii kolejowej nr 208;
- Nr 153 Przebudowa linii kolejowej nr 209;
- Nr 182 Budowa gazociągu wysokiego ciśnienia relacji Brodnica-Lubawa Dn 200 mm;
- Nr 183 Budowa gazociągu wysokiego ciśnienia relacji Brodnica-Jabłonowo Dn 150 mm;
- Nr 188 Regulacja, naprawa i odbudowa rzek i kanałów: Księżówka, Kanał Zgniłobłoty, Struga Rychnowska, Struga Sadzka, Brodniczka, Pręczawa, Struga Toruńska, Browina, Struga Radzyńska, Pissa, Lutryna i Rypienica.

8. Obszary, dla których obowiązkowe jest sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na podstawie przepisów odrębnych, w tym obszary wymagające przeprowadzenia scaleń i podziału nieruchomości, a także obszary przestrzeni publicznej

Ewentualna konieczność opracowania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, na podstawie przepisów odrębnych, może dotyczyć:

- ustanowienia terenów górniczych - na podstawie Prawo geologiczne i górnicze;
- rozbudowy cmentarza komunalnego, parafialnego lub lokalizacji nowego cmentarza – na podstawie Ustawy o cmentarzach i chowaniu zmarłych;
- przeznaczenia gruntów rolnych klasy I-III nie spełniających warunków wynikających z art. 7 ust. 2a Ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych;

- przeznaczenia gruntów leśnych na cele nierolnicze, nieleśne – na podstawie Ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych;
- ustanowienie parku kulturowego – na podstawie Ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.

Obszary, dla których obowiązkowe jest sporządzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego

Na terenie gminy Brodnica nie wyznacza się obszarów, dla których obowiązkowe jest sporządzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Obowiązek sporządzenia planu miejscowego regulują w tej mierze przepisy odrębne. Odnosząc się do obszarów rozmieszczenia obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m², studium nie przewiduje budowy takich obiektów. Dopuszcza się jedynie lokalizację obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży do 2000 m².

Obszary wymagające przeprowadzenia scaleń i podziałów nieruchomości

Studium nie wyznacza obszarów wymagających przeprowadzenia scaleń i podziałów nieruchomości, choć nie wyklucza się, że może zajść taka konieczność. W szczególności działki położone na terenach budowlanych, których kształt uniemożliwia ich racjonalne wykorzystanie zgodnie z przeznaczeniem, powinny być poddane scaleniu i ponownemu podziałowi. W razie zaistnienia konieczności scaleń i podziałów nieruchomości należy przeprowadzić postępowanie w trybie przepisów odrębnych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego i odpowiednich decyzji administracyjnych.

Obszary przestrzeni publicznej

Nie wyznacza się w Studium obszarów przestrzeni publicznej w rozumieniu przepisów Ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

Zgodnie z ustawą o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym poprzez obszar przestrzeni publicznej należy rozumieć, jako obszar o szczególnym znaczeniu dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców, poprawy jakości ich życia i sprzyjający nawiązywaniu kontaktów społecznych ze względu na jego położenie oraz cechy funkcjonalno-przestrzenne. Obszar przestrzeni publicznej stanowi część wyznaczonych w studium obszarów funkcjonalnych i są to między innymi: drogi, place, tereny usług publicznych, tereny zieleni

publicznej, elementy krajobrazu przyrodniczego. Studium nie wyznacza obszarów przestrzeni publicznych, dla których następowałby obowiązek sporządzenia planu miejscowego.

Na terenie gminy warto stworzyć przestrzenie publiczne, które mogłyby się przyczynić do lepszego odbioru gminy przez mieszkańców, użytkowników, jak również stanowiłyby wizytówkę gminy. Przestrzenie te warto wyeksponować i sprawić by stały się miejscami o ciekawych walorach architektonicznych. Dotyczy to realizacji miejsc służącym turystyce i wypoczynkowi, miejsc widokowych wraz z urządzeniami rekreacyjnymi oraz realizacji nowych obiektów o charakterze architektury parkowej.

Rozwój gospodarczy gminy wymusza wyznaczenie nowych terenów aktywizacji, zarówno w dziedzinie gospodarczej, usługowej, produkcyjnej, jak i mieszkaniowej. Obszary o szczególnym przeznaczeniu wymagają sporządzenia miejscowych planów, które umożliwiają ich prawidłowe zagospodarowanie i funkcjonowanie oraz niezbędną ochronę środowiska.

9. Obszary, dla których gmina zamierza sporządzić miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, w tym obszary wymagające zmiany przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne

Obecnie na terenie gminy Brodnica obowiązuje 26 miejscowych planów zagospodarowania. Plany te zostały uchwalone w latach 1997 - 2019 roku.

Zgodnie z rysunkiem studium, do obszarów dla których gmina zamierza sporządzić bądź zaktualizować miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego zaliczono:

- strefę inwestycyjno-osadniczą – oznaczoną symbolem I-O,
- potencjalne obszary rozmieszczenia urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW wraz ze strefami ochronnymi związanymi z ograniczeniami w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu.

Ponadto zgodnie z Ustawą o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych na rysunku studium zostały wyznaczone granice obszarów, na których nie mogą być lokalizowane i budowane budynki mieszkalne albo budynki o funkcji mieszanej, w skład której wchodzi funkcja mieszkaniowa. Jednakże zgodnie z przepisami tej ustawy w ciągu 72 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy (tj. do 14 lipca 2022) dopuszcza się uchwalenie

planów miejscowych przewidujących lokalizację budynku mieszkalnego albo budynku o funkcji mieszanej, w skład której wchodzi funkcja mieszkaniowa, na podstawie przepisów dotychczasowych. W związku z powyższym **za działanie priorytetowe uznaje się sporządzenie planów miejscowych dla obszarów w odległości określonej w art. 5 ustawy względem istniejących elektrowni wiatrowych zlokalizowanych na terenie gminy.**

Ścisłe określenie granic w/w obszarów nastąpi w drodze odpowiednich uchwał intencyjnych o przystąpieniu do sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego ze szczególnym uwzględnieniem podziału geodezyjnego nieruchomości objętych planem.

Należy dążyć do objęcia planami miejscowymi wszystkich wyżej wymienionych obszarów. Rozwój gospodarczy gminy Brodnica powinien wymusić wyznaczenie nowych terenów rozwojowych, zarówno w dziedzinie gospodarczej, usługowej, produkcyjnej jak i mieszkaniowej.

Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego powinny być sporządzane według rozwoju i potrzeb społeczności lokalnej na całym obszarze gminy. Na aktualnym etapie prac planistycznych nie określa się ściśle obszarów, które przesądzałyby o zamiarze sporządzenia stosownych planów miejscowych. Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego mogą być zatem sporządzane dla obszarów położonych na terenie całej gminy.

Dla osiągnięcia celów i kierunków rozwoju przestrzennego gminy służy okresowa ocena, przyjętych przez radę i obowiązujących na terenie gminy, dokumentów kształtujących ład przestrzenny, czyli studium i planów miejscowych. Ocena ta jest sporządzana pod kątem zmieniających się w czasie uwarunkowań i potrzeb, jak również dotyczy analizy zmian w strukturze przestrzennej gminy. Obowiązek oceny aktualności studium i planów miejscowych wynika bezpośrednio z art. 32 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

W dokumencie „Analiza zmian w zagospodarowaniu przestrzennym Gminy Brodnica” przyjętym uchwałą nr XVII/92/16 Rady Gminy Brodnica z dnia 29 marca 2016 r. przeprowadzono analizę zmian zagospodarowania na podstawie obowiązującego Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, obowiązujących i sporządzanych planów miejscowych, wydanych decyzji o warunkach zabudowy

i zagospodarowania terenu oraz decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, a także wydanych pozwoleń na budowę. W przedmiotowym dokumencie przedstawiono program działań planistycznych dla gminy Brodnica zawierający m.in. wytyczne dotyczące obszarów wskazanych do opracowania miejscowych planów.

10. Kierunki i zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej

Gmina Brodnica jest gminą wiejską o charakterze rolniczym. Największa liczba gruntów rolnych zlokalizowana jest w południowej i wschodniej części gminy. Użytki rolne stanowią ponad 69% obszaru gminy. W zagospodarowaniu powierzchni dominują grunty orne, pastwiska oraz łąki trwałe. Zdecydowanie mniejszy udział mają sady.

Na terenie gminy prowadzona jest produkcja roślinna, oprócz której rozwija się także przemysł spożywczo-rolniczy oraz hodowlany: bydła, trzody chlewnej i drobiu.

Rolnicza przestrzeń produkcyjna charakteryzuje się stosunkowo dobrymi klasami gleb, dużym ich zakwaszeniem oraz niedostateczną wilgotnością.

Rozwój rolniczej przestrzeni produkcyjnej oraz jej funkcjonowanie powinno opierać się na następujących zasadach:

- istniejące przeznaczenie gruntów rolnych, za wyjątkiem obszarów przewidzianych w kierunkach rozwoju Studium pod zmianę dotychczasowego użytkowania, do zachowania;
- obszary o najlepszych warunkach fizjograficznych dla rolnictwa należy chronić przed przeznaczeniem na cele nierolnicze;
- rozwój produkcji rolniczej metodami ekologicznymi;
- rozwój rodzinnego przetwórstwa rolno-spożywczego (wyroby regionalne);
- rozwój agroturystyki jako element wspomagającej formy uzyskania dochodów poza rolnictwem na obszarach atrakcyjnie położonych;
- ograniczenie lokalizacji obiektów inwentarskich w systemie bezściółkowym ze względu na ryzyko zanieczyszczenia wód powierzchniowych i podziemnych;
- ochrona zadrzewień śródpolnych, przydrożnych, terenów łąk i pastwisk;
- wprowadzenie nowej zabudowy według zasady koncentracji wzdłuż istniejących ciągów komunikacyjnych.

Na terenach rolniczych powinna dominować zabudowa zagrodowa w gospodarstwach rolniczych, hodowlanych i ogrodniczych. Postuluje się zmianę funkcji obiektów na otwartych terenach rolniczych przede wszystkim na potrzeby gospodarstw agroturystycznych. W rolniczej przestrzeni produkcyjnej nie wyklucza się lokalizacji funkcji mieszkaniowo-usługowej, a także produkcyjnej.

Planuje się zmianę przeznaczenia gruntów rolnych na cele nierolnicze na terenach zwartej zabudowy wsi przy głównych ciągach komunikacyjnych, na terenach położonych przy granicy z miastem Brodnica między innymi w takich miejscowościach jak: Karbowo, Wybudowanie Michałowo, Podgórz, Moczadła, Kominy, Szabda, Kruszyнки.

Lesistość w gminie Brodnica od 2010 wzrosła nieznacznie z 18,6% do 19,6% w roku 2018. Wskaźnik ten jest mniejszy od ogólnej lesistości na terenie powiatu brodnickiego, gdzie wynosi on 21,7 %.

Rozwój leśnej przestrzeni produkcyjnej oraz jej funkcjonowanie powinno opierać się na następujących zasadach:

- dążenie do wzrostu poziomu lesistości poprzez zalesienie gruntów o słabej przydatności dla rolnictwa;
- zwiększenie powierzchni lasów ochronnych;
- zakładanie, uzupełnianie i właściwa pielęgnacja zadrzewień przydrożnych;
- ograniczenie zrębów zupełnych;
- dążenie do tworzenia zwartych kompleksów leśnych poprzez właściwe kształtowanie granicy polno-leśnej;
- zakaz zalesiania terenów występowania chronionych siedlisk przyrodniczych na obszarach Natura 2000 oraz ptaków stanowiących przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 Bagienna Dolina Drwęcy;
- maksymalne ograniczenie zmiany przeznaczenia gruntów leśnych na cele nieleśne, ewentualne zmiany przeznaczenia gruntów leśnych wyłącznie w uzasadnionych przypadkach.

Na terenie całej gminy można dokonać zalesienia użytków nieleśnych poza terenami występowania chronionych siedlisk przyrodniczych na obszarach Natura 2000 oraz ptaków stanowiących przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 Bagienna Dolina Drwęcy, biorąc pod uwagę ochronę przyrody i środowiska.

Dla obszaru Dolina Drwęcy uwzględniając planowane działania ochronne wykluczono rozwój urbanizacji oraz zalesień na tym obszarze. W szczególności zapewniono ochronę najrozleglejszego przestrzennie chronionego siedliska na obszarze – 3150 starorzeczy i naturalnych zbiorników wodnych ze zbiorowiskami Nympheion, Potamnion.

W przypadku zadań dotyczących budowy urządzeń melioracyjnych oraz konserwacji, modernizacji i odbudowy urządzeń wodnych, rowów i przepustów konieczne jest rozpoznanie zasobów biotycznych przed przystąpieniem do prac, ponieważ niewłaściwe przeprowadzone mogą zagrozić gatunkom chronionym lub cennym siedliskom.

11. Obszary szczególnego zagrożenia powodzią oraz obszary osuwania się mas ziemnych

Na terenie gminy Brodnica nie występują obszary osuwania się mas ziemnych.

Zagrożenie powodzią na terenie Gminy Brodnica występuje tylko od rzeki Drwęcy i częściowo Rypienicy. Na obszarze tym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi raz na 10 lat (woda 10%), średnie i wynosi raz na 100 lat (woda 1%) oraz niskie i wynosi raz na 500 lat (woda 0,2%). W związku z tym krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej opracował mapy zagrożenia powodziowego i mapy ryzyka powodziowego z prawdopodobieństwem wystąpienia powodzi raz na 10 lub raz na 100 lat (Q 10% (wysokie) i Q1% (średnie)).

Zgodnie z art. 390 ust. 1 lokalizowanie na obszarach zagrożenia powodzią: nowych przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko oraz nowych obiektów budowlanych wymaga pozwolenia wodnoprawnego. Dotyczy to również gromadzenia ścieków, środków chemicznych, a także innych materiałów, które mogą zanieczyścić wody, oraz prowadzenie na tych obszarach przetwarzania odpadów, w szczególności ich składowania, jeżeli wydano decyzję, o której mowa w art.77 ust.3.

Na terenie gminy Brodnica nie występują obiekty systemu przeciwpowodziowego takie jak wały przeciwpowodziowe oraz stacje pomp.

12. Obiekty lub obszary, dla których wyznacza się w złożu kopaliny filar ochronny

Na terenie gminy Brodnica występują udokumentowane złoża kopaliny oraz na rozpatrywanym terenie zostały wydane koncesje na wydobycie.

Ochrona złóż i obszarów perspektywicznych będzie polegać na uwzględnianiu tych obszarów w planach zagospodarowania przestrzennego w postaci odpowiednich zapisów. W świetle przepisów ochrony powierzchni ziemi istotne znaczenie ma rekultywacja terenów zdegradowanych i zdewastowanych. Ustawa Prawo ochrony środowiska nakłada na podejmującego eksploatację złoża lub prowadzącego eksploatację obowiązek sukcesywnego prowadzenia rekultywacji terenów poeksploatacyjnych oraz przywracania do właściwego stanu innych elementów przyrodniczych. Kierunek rekultywacji każdorazowo określa właściwe Starostwo Powiatowe, biorąc pod uwagę obowiązujące przepisy prawa miejscowego, w tym akty prawne dotyczące ochrony poszczególnych form przyrodniczych, a także uwarunkowania mające źródło w sposobach zagospodarowywania terenów leżących w obrębie obszaru Głównego Zbiornika Wód Podziemnych.

Na rysunku studium wyznaczono obszary górnicze oraz oznaczono zasoby kopalin. Do powyższych wskazań opis znajduje się w uwarunkowaniach pn. Surowce naturalne - występowanie udokumentowanych złóż kopalin oraz Występowanie terenów górniczych wyznaczonych na podstawie przepisów odrębnych.

W granicach gminy Brodnica występują potencjalne regiony perspektywicznej eksploatacji kruszywa naturalnego, które na chwilę obecną nie są eksploatowane:

- Złoże piasków i żwirów „Kominy I”, rozpoznane szczegółowo, powierzchnia 5,28 ha, o zasobach geologicznych 515 tys.t.;
- Złoże piasków i żwirów „Kominy II”, rozpoznane szczegółowo, powierzchnia 3,64 ha, o zasobach geologicznych 286 tys.t.;
- Złoże piasków i żwirów „Kominy V”, rozpoznane szczegółowo, powierzchnia 1,23 ha, o zasobach geologicznych 477 tys.t.;
- Złoże piasków i żwirów „Kominy V”, Nr 2 część pola B, rozpoznane szczegółowo, powierzchnia 2,04 ha, o zasobach geologicznych 97 tys.t.;
- Złoże piasków i żwirów „Kominy VI”, rozpoznane szczegółowo, powierzchnia 1,66 ha, o zasobach geologicznych 185 tys.t.;
- Złoże piasków i żwirów „Kominy VII”, rozpoznane szczegółowo, powierzchnia 1,65 ha, o zasobach geologicznych 66 tys.t.

13. Obszary pomników zagłady i ich stref ochronnych oraz obowiązujące na nich ograniczenia prowadzenia działalności gospodarczej, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 7 maja 1999 r. o ochronie terenów byłych hitlerowskich obozów zagłady (Dz. U. z 2015 r. poz. 2120)

Na terenie gminy Brodnica nie występują obszary pomników zagłady i ich stref ochronnych zgodnie z ustawą z dnia 7 maja 1999 r., o ochronie terenów byłych hitlerowskich obozów zagłady.

14. Obszary wymagające przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji

Na terenie gminy nie wyznacza się na rysunku Studium obszarów zdegradowanych, które wymagałyby rewitalizacji. Jako obszar wymagający rehabilitacji i rewitalizacji wskazuje się obszar położony (w strategii rozwoju na lata 2016-2025 ujęte miejscowości lub ich części gdzie przed laty funkcjonowały PGR tj. Karbowo, Cielęta, Kruszyнки oraz Spółdzielni Rolniczych tj. Niewierz i Sobieszyno) dla którego szczegółowe granice opracowania należy wyznaczyć na etapie opracowania planu miejscowego, a także zdegradowane tereny dawnych zabytkowych i historycznych siedlisk wiejskich oraz zespołów podworskich. Obszary wymagające przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji na terenie gminy należy wyznaczać w zależności od potrzeb mieszkańców mając na uwadze zrównoważony rozwój gminy. Wyznaczenie obszarów należy wyznaczyć w takich granicach, aby obszary te były naturalnymi jednostkami do zbierania i przedstawiania wielu informacji, służących na rzecz licznych projektów oraz zadań, jakie zamierza w przyszłości przeprowadzić gmina.

Na realizację założonych celów, będzie można starać się o dofinansowanie z różnego rodzaju funduszy, głównie z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020, którego perspektywa finansowa zakończy się 2023 r. W związku z czym trwają prace nad przygotowaniem nowego okresu programowania na lata 2021 -2027. Fundusz ten będzie mógł on stanowić jedno ze źródeł finansowania przedsięwzięć w tym zakresie.

15. Granice terenów zamkniętych i ich stref ochronnych

Na terenie gminy przebiegają dwie linie kolejowe nr 208 i 33. Linia kolejowa nr 208 relacji Działdowo - Chojnice oraz nr 33 relacji Kutno - Brodnica. W/w linie kolejowe zgodnie z Decyzją nr 14 Ministra Infrastruktury z dnia 18 września 2020 r. w sprawie ustalenia

terenów, przez które przebiegają linie kolejowe, jako terenów zamkniętych, uznaje się je za teren zamknięty.

W przypadku realizacji inwestycji w sąsiedztwie linii kolejowej należy bezwzględnie i każdorazowo mieć na uwadze poniższe przepisy:

- Ustawę z dnia 28 marca 2003 r. o transporcie kolejowym w tym m. in.:
  - Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 8 sierpnia 2008 r. w sprawie wymagań w zakresie odległości i warunków dopuszczających usytuowanie drzew i krzewów, elementów ochrony akustycznej i wykonywania robót ziemnych w sąsiedztwie linii kolejowej, a także sposobu urządzania i utrzymywania zasłon odśnieżnych oraz pasów przeciwpożarowych ;
- Ustawę z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska:
  - Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku;
- Ustawę z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane w tym m. in.:
  - Rozporządzenie Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej z dnia 10 września 1998 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budowle kolejowe i ich usytuowanie;
  - Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie;
  - Rozporządzenie Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 20 października 2015 r. w sprawie warunków technicznych jakim powinny odpowiadać skrzyżowania linii kolejowych oraz bocznic kolejowych z drogami i ich usytuowania.

Na terenie gminy znajduje się także teren zamknięty - wojskowy, który ujęty jest w decyzji nr 38/MON Ministra Obrony Narodowej z dnia 13 marca 2019 r. w sprawie ustalenia terenów zamkniętych w resorcie obrony narodowej.

Wykaz terenów zamkniętych znajduje się w części tekstowej Uwarunkowania w rozdziale 2.8.

16. Obszary funkcjonalne o znaczeniu lokalnym, w zależności od uwarunkowań i potrzeb zagospodarowania występujących w gminie

Na terenie gminy nie wyznacza się obszarów funkcjonalnych o znaczeniu lokalnym.

17. Obszary, na których rozmieszczone będą urządzenia wytwarzające energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW

Na terenie gminy Brodnica rozmieszczenie urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100kW dotyczących inwestycji fotowoltaicznych w pierwszej kolejności należy lokalizować w granicach strefy ochronnej związanej z ograniczeniami w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu od istniejących elektrowni wiatrowych, pod warunkiem że w/w inwestycje wraz z obszarem oddziaływania zamkną się w granicach już wyznaczonej strefy oraz wzdłuż napowietrznych linii elektroenergetycznych 15 kV i 110 kV z uwzględnieniem ochrony gruntów klasy I - III. Ponadto urządzenia te będą mogły być lokalizowane w terenach aktywizacji gospodarczej oraz na terenach rolnych z uwzględnieniem ochrony gruntów klasy I - III.

18. Obiekty handlowe o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m²

W granicach gminy nie przewiduje się lokalizacji obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000m².

19. Uzasadnienie przyjętych rozwiązań oraz synteza ustaleń Studium

Studium jest dokumentem planistycznym określającym politykę zagospodarowania przestrzennego gminy, sporządzanym dla całego jej obszaru. Pełni ono rolę koordynacyjną w programowaniu rozwoju ustalonego w Strategii zrównoważonego rozwoju gminy Brodnica, a także przy sporządzaniu wieloletnich planów inwestycyjnych, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz w zakresie realizacji inwestycji celu publicznego. Studium jest również dokumentem formalnym przy przygotowaniu wniosków o przyznanie środków z funduszy europejskich. Studium natomiast nie jest aktem prawa miejscowego, a zatem nie stanowi podstawy do podejmowania decyzji administracyjnych związanych z realizacją inwestycji na terenie gminy.

Studium dla gminy Brodnica uchwalone w 2010 roku zostało opracowane według ustawy o planowaniu przestrzennym z 27 marca 2003 r. Od czasu uchwalenia Studium przepisy wyżej wymienionej ustawy - wielokrotnie znowelizowano.

Wstępne analizy sporządzone na potrzeby niniejszego opracowania wykazały konieczność wprowadzenia zmian, w stosunku do opracowania poprzedniego. Opracowując niniejsze studium stwierdzono, że zmiany nie mogą dotyczyć wyłącznie poszczególnych ustaleń. Uznano, że zmiany powinny uwzględniać zmieniające się potrzeby i możliwości rozwojowe gminy, jak również powinny one obejmować pełny zakres i formę studium określoną w ustawie o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z dnia 27 marca 2003 r., jak i w rozporządzeniu w sprawie zakresu projektu studium w części tekstowej i graficznej. Konsekwencją tego było opracowanie nowego Studium, w którym uwzględniono i wykorzystano część zapisów ze studium uchwalonego w 2010 r.

Opracowanie Studium składa się z uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz załączników graficznych. W części poświęconej uwarunkowaniom znajdują się: charakterystyka stanu istniejącego oraz ocena dotychczasowego zagospodarowania, jak również wnioski, które jako podsumowanie oceny stanu istniejącego odnoszą się do formułowania kierunków zagospodarowania przestrzennego. Część poświęcona kierunkom zagospodarowania przestrzennego zawiera ustalenia koncepcyjne oraz ustalenia wiążące, które wynikają z innych aktów prawnych lub zostały podjęte w studium i wskazują obszary ochrony lub zagrożeń. Tutaj też znajdują się wytyczne dotyczące zasad określania w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego kierunków zmian lub zasad ich ochrony.

W Studium określono wskaźniki dotyczące zagospodarowania przestrzennego pozwalające zachować kształtowanie ładu przestrzennego na terenie gminy, które należy uwzględnić przy opracowaniu planów miejscowych.

Na mapie Studium (załącznik nr 2) wprowadzono strefy ochronne związane z ograniczeniami w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu od istniejących elektrowni wiatrowych w kontekście wejścia w życie ustawy z dnia 20 maja 2016 r., o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych. W Studium dopuszczono lokalizację nowych elektrowni wiatrowych oraz inwestycji tzw. OZE w ramach strefy ochronnej związanej z ograniczeniami w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu, pod

warunkiem zamknięcia oddziaływania nowych inwestycji w tej strefie, oczywiście przy uwzględnieniu przepisów odrębnych.

Wyznaczono tereny aktywizacji gospodarczej Gorczenica, Karbowo, Kominy Mszano, Wybudowanie Michałowo, Podgórz, Szabda z uwagi na istniejące zakłady produkcyjne oraz w terenach ze względu na przeznaczenie wynikające z obowiązujących planów miejscowych. Tereny te wyznaczono, jako obszary predysponowane do rozwoju inwestycyjnego, zwłaszcza funkcji przemysłowej.

Wprowadzono zapisy zgodnie, z którymi w granicach Obszaru Chronionego Krajobrazu Dolina Drwęcy oraz Brodnickiego Parku Krajobrazowego zgodnie z przepisami odrębnymi występuje zakaz zabudowy. Zakaz dotyczy między innymi budowania nowych obiektów budowlanych w strefie 100 m od linii brzegów rzek, jezior i innych naturalnych zbiorników wodnych oraz zasięgu lustra wody w sztucznych zbiornikach wodnych usytuowanych na wodach płynących przy normalnym poziomie piętrzenia określonym w pozwoleniu wodnoprawnym, o którym mowa w ustawie z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne - z wyjątkiem obiektów służących prowadzeniu racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej lub rybackiej. W stosownej uchwale sejmiku województwa kujawsko - pomorskiego dotyczącej w/w obszarów, zakazy te zostały przedstawione szczegółowo i są na bieżąco aktualizowane. Zgodnie z uchwałą dla Obszaru Chronionego Krajobrazu Dolina Drwęcy tereny położone przy południowo - wschodniej części jeziora Niskie Brodno (tereny przy ulicy Wczasowej) oraz tereny na północny - zachód od jeziora Ostrów (po północnej stronie dawnej linii kolejowej), posiadają odstępstwa od części zakazów. Odstępstwa te pojawiają się sukcesywnie, co jakiś czas, dla wybranych części obszaru chronionego krajobrazu w nowelizowanej uchwale sejmiku województwa kujawsko - pomorskiego

Cele polityki przestrzennej

Wyznaczone w studium cele polityki przestrzennej:

- dążenie do wykorzystywania szans rozwojowych wynikających powiązań zewnętrznych oraz położenia geograficznego;
- dążenie do ograniczenia barier hamujących rozwój gminy, w tym poszukiwanie rozwiązań istotnych problemów i sytuacji powodujących konflikty;
- dążenie do wykorzystania szans rozwojowych wynikających z posiadania zespołów i obiektów dziedzictwa kulturowego;

- dążenie do zachowania wartości obecnego zainwestowania terenów wiejskich z jednoczesnym wykorzystaniem rezerw terenowych podnosząc tym samym standard życia mieszkańców.

KIERUNKI ZMIAN W STRUKTURZE PRZESTRZENNEJ GMINY ORAZ W PRZEZNACZENIU TERENÓW

W studium wyodrębnione zostały strefy funkcjonalno-przestrzenne, które wzajemnie się przeplatają, w których przyporządkowano obszary pełniące funkcje wiodące wraz z określeniem zasad i wskaźników ich zagospodarowania:

- I-O – strefa inwestycyjno-osadnicza;
- R-L – strefa rolniczo-leśna;
- P-E – strefa przyrodniczo-ekologiczna.

Wprowadzono następujące zmiany w przeznaczeniu terenów:

- doprowadzono do zgodności z niniejszym dokumentem obowiązujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego;
- możliwość rozbudowy lub adaptacji istniejącej zabudowy oraz budowy nowych obiektów w ramach nieruchomości;
- w ramach obszarów przeznaczonych do zabudowy dopuszczono także uzupełnienie zabudowy z jednoczesnym wyznaczeniem pewnego bufora obejmując tereny niezabudowane;
- wyznaczono tereny zabudowane - zurbanizowane, predysponowane do zabudowy oraz aktywizacji gospodarczej;
- wyznaczono obszary szczególnego zagrożenia powodzią;
- określono tereny, które powinny zostać wyłączone z zabudowy.

OCHRONA ŚRODOWISKA, OCHRONA PRZYRODY I KRAJOBRAZU KULTUROWEGO

Rozwój gminy jest ściśle powiązany z ochroną środowiska, przyrody i krajobrazu kulturowego, oznacza to zachowanie cennych zasobów jak i określenie zasad korzystania z nich. Przyjęto w studium podstawowe zasady kształtowania środowiska, przyrody i krajobrazu kulturowego poprzez:

- ochronę istniejących cennych zasobów;

- ochronę i zapobieganie przekształceniu i degradacji powierzchni ziemi;
- wyznaczono tereny Natura 2000 oraz inne tereny chronione na podstawie przepisów ustawy o ochronie przyrody;
- wprowadzono tereny prowadzenia działań ochronnych wg Planu Zadań Ochronnych obszaru Natura 2000 Bagienna Dolina Drwęcy , Natura 2000 Dolina Drwęcy, Natura 2000 Ostoja Brodnicka;
- utrzymano ciągłość obszarów o szczególnych wartościach przyrodniczych i krajobrazowych, pełniących ważną funkcję klimatyczną w zakresie wymiany i regeneracji powietrza w gminie.

OBSZARY I ZASADY OCHRONY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I ZABYTKÓW ORAZ DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ

Zgodnie z przepisami ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, przy sporządzaniu i aktualizacji studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, uwzględnia się zagadnienia związane z ochroną zabytków i opieką nad obiektami zabytkowymi. W celu ochrony wartości zabytkowych i kulturowych określono obszary i obiekty, które ze względu na posiadane wartości kulturowe objęte zostały ochroną konserwatorską lub urbanistyczną, w tym:

- wyznaczono obiekty chronione z mocy ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami – wpisane do rejestru zabytków;
- historyczne układy ruralistyczne, cmentarze, pałace i dwory, kościoły, szkoły, zabytki techniki i kultury materialnej, aleje starodrzewia oraz parki dworskie oraz podworskie wraz z towarzyszącą zielenią;
- objęto ochroną obiekty zabytkowe na terenie gminy Brodnica znajdujące się w gminnej ewidencji zabytków (GEZ).

KIERUNKI ROZWOJU KOMUNIKACJI

Studium zakłada, że istniejący system obsługi komunikacyjnej gminy, na który składa się komunikacja drogowa, komunikacja kolejowa i w ramach obsługi ruchu turystycznego komunikacja wodna związana z rzeką Drwęcą, Rypienicą i Skarlanką nie ulegnie w najbliższym czasie diametralnej zmianie.

Usprawnienie układu komunikacji drogowej nastąpi między innymi poprzez:

- realizację zadań zawartych w dokumencie „Plan rozwoju sieci dróg gminnych w gminie Brodnica na lata 2016 - 2030”
- przebudowę w miarę możliwości i potrzeb dróg i ulic dostosowując je do właściwych parametrów technicznych i użytkowych, przypisanym poszczególnym klasom ulic oraz utwardzanie nawierzchni, w tym w szczególności budowę chodników, zatok postojowych, odwodnienia i oświetlenia;
- sukcesywną realizację ścieżek rowerowych;
- zapewnienie odpowiedniej ilości miejsc postojowych zgodnie z zalecaną w studium polityką parkingową;
- rozwój komunikacji publicznej na terenie gminy poprzez rozszerzenie oferty na dotąd nieobsługiwane obszary gminy, tak aby stworzyć mieszkańcom gminy jak najlepsze możliwości podróżowania komunikacją zbiorową;
- promowanie ruchu pieszego i rowerowego jako alternatywy dla ruchu samochodowego.

KIERUNKI ROZWOJU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ

Głównym kierunkiem umożliwiającym dalszy rozwój osadnictwa będzie wyrównywanie opóźnień w rozwoju infrastruktury. Rozwój ten musi być ukierunkowany na spełnienie wymagań ochrony środowiska w zakresie jakości poszczególnych jego elementów poprzez:

- realizację zadań zawartych w dokumencie „Wieloletni plan rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych będących w posiadaniu gminy Brodnica”;
- gazyfikację obszaru gminy wg założonego programu;
- dalsze porządkowanie gospodarki wodno-ściekowej poprzez rozbudowę sieci kanalizacyjnej wraz z budową nowych niewielkich oczyszczalni ścieków, modernizację i rozbudowę sieci wodociągowej;
- ograniczanie emisji niskiej dzięki stopniowemu przechodzeniu gospodarstw indywidualnych na paliwa i technologii niskoemisyjnych, gwarantując nieprzekraczanie dopuszczalnych norm zanieczyszczeń;

- prowadzenie gospodarki odpadami zgodnie z przyjętym Planem gospodarki odpadami dla gminy Brodnica;
- przebudowę, w tym wymianę i odbudowę melioracji terenów objętych ewidencją oraz utrzymanie we właściwym stanie technicznym wszelkich otwartych rowów melioracyjnych, które w całym systemie melioracji odgrywają bardzo ważną rolę.

KIERUNKI I ZASADY KSZTAŁTOWANIA ROLNICZEJ I LEŚNEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ

W obszarze gminy kierunki kształtowania rolniczej przestrzeni produkcyjnej polegać będą głównie na:

- restrukturyzacji i unowocześnieniu gospodarki rolnej;
- promowaniu prośrodowiskowych zasad uprawy, chowu i produkcji żywności pochodzącej z gospodarstw stosujących te zasady;
- rewaloryzacji technicznej i gospodarczej obszarów wiejskich w celu maksymalnego wykorzystania ich właściwości przyrodniczych do produkcji żywności;
- rozwoju agroturystyki (głównie na obszarach strukturalnie słabszych);
- aktywnej ochronie zasobów przyrodniczych i walorów krajobrazu rolniczego przyjaznego środowisku;
- wykorzystaniu roślin (rzepaku) do produkcji paliwa ekologicznego;
- propagowaniu rolnictwa ekologicznego;
- racjonalnym gospodarowaniu przestrzenią zgodnie z Polskim Kodeksem Dobrej Praktyki Rolniczej szczególnie w zakresie uprawy roślin i hodowli zwierząt;
- powstawaniu dużych gospodarstw rolnych.

Kierunki i zasady kształtowania leśnej przestrzeni produkcyjnej powinny polegać na:

- uporządkowaniu powszechnej ewidencji gruntów przez przeklasyfikowanie i ujawnienie w rejestrach gruntów powierzchni już zalesionych;
- zalesianiu nieefektywnych gruntów porolnych;
- ochronie zieleni dolin rzecznych, terenów torfowiskowych i źródliskowych;
- prowadzeniu stałego monitoringu środowiska leśnego;
- rozszerzeniu usług doradczych, informacyjnych i szkoleń dla właścicieli lasów prywatnych;

- łączeniu kompleksów leśnych, zwłaszcza w obszarze korytarzy ekologicznych i na obszarach wododziałów;
- poprawie rozpoznania zasobów różnorodności biologicznej w lasach;
- prowadzeniu zalesiania terenów nieprzydatnych rolniczo równoległe z działaniami prowadzącymi do zróżnicowania struktury gatunkowej lasów;
- racjonalnym przeznaczaniu obszarów leśnych na cele nieleśne.

KIERUNKI I ZASADY KSZTAŁTOWANIA TURYSTYKI I REKREACJI

Turystyka jest zjawiskiem o bogatej i różnorodnej treści, przyjmując, że w sferze społecznej odgrywa ona ogromne znaczenie jako forma odpoczynku, relaksu, poznania, zdobywania wiedzy, regeneracji sił fizycznych i psychicznych. Istotna jest również jej rola jako zjawisko ekonomiczne. Turystyka jest jedną z najbardziej dynamicznie rozwijających się dziedzin gospodarki w wielu krajach i stanowi istotny czynnik rozwoju gospodarczego.

Rozwijająca się intensywnie w ciągu ostatnich lat agroturystyka i ekoturystyka stanowi rodzaj wypoczynku na wsi w tradycyjnym gospodarstwie rolnym. Ta forma turystyki pozwala na zachowanie rodzinnych gospodarstw rolnych, zachowanie tradycji kulturowych, a dla rolników może być także, alternatywą poszukiwania innych źródeł dochodu.

Jeżeli chodzi o turystykę kwalifikowaną, to na terenie gminy Brodnica istnieją warunki do rozwoju różnych jej form. Odrębność i różnorodność krajobrazowa i przyrodnicza gminy sprawiają, że istotne będzie sprecyzowanie rodzajów rozwijanej turystyki. Powinna być ona poprzedzona dokładną analizą istniejącego zaplecza, zainteresowań turystów, dostosowaniem oferty turystycznej do klienta. Przy okazji należy pamiętać także o modernizacji istniejących szlaków oraz wyznaczaniu kolejnych w postaci, ścieżek rowerowych, konnych i szlaków kajakowych. Szlaki te wymagają właściwego zagospodarowania tj. wyznaczenia miejsc odpoczynku i biwakowania, oznakowania itp. Mówiąc o turystyce specjalistycznej warto pamiętać o turystyce korzystającej ze specjalistycznych walorów środowiska, do której rozwoju predysponowane są głównie tereny zlokalizowane w części strefy przyrodniczo - ekologicznej (P-E) oraz te położone w bezpośrednim sąsiedztwie jezior i rzek.

Spis rycin:

Ryc. 1 Lokalizacja obszarów Natura 2000 na terenie Gminy Brodnica	38
Ryc. 2 Brodnicki Park Krajobrazowy na terenie gminy Brodnica.....	43
Ryc. 3 Lokalizacja Obszaru Chronionego Krajobrazu na terenie gminy Brodnica	45